

LUUKKAAN SILMIN

Raamattuhetkimateriaali Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan rippikoulutyöhön

Laura Jalkanen
Opinnäytetyö, syksy 2015
Diakonia ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkonnuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Jalkanen, Laura. Luukkaan silmin. Raamatunopetusmateriaali. Syksy 2015. 85 s., 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK) + Kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda raamatunopetusmateriaalia rippikoulutyön käyttöön. Materiaali on suunnattu rippikoulun työntekijöille ja isosille käytettäväksi yhdessä rippikoululaisten kanssa. Opinnäytetyö on produktio, joka koostuu raportista ja liitteenä olevasta materiaalista. Raportissa käsitellään työn teoreettisia lähtökohtia, kuten rippikoulua, nuoruutta, oppimista ja osallisuutta. Lisäksi raportti avaa tarkemmin opinnäytetyöprosessia. Materiaali sisältää yhdeksän eri kohtaa ja se perustuu kristillisen kasvatuksen ja konstruktiviseen oppimiskäsitykseen.

Pyyntö materiaalille tuli Espoon Tuomiokirkkoseurakunnalta. Materiaalia varten haastateltiin Tuomiokirkkoseurakunnan isoskoulutettavia ja tehtiin kyselyn rippikoulutyöntekijöille. Materiaalin ensimmäistä versiota testattiin Tuomiokirkkoseurakunnan rippileireillä ja siitä kerättiin palautetta isosilta sekä työntekijöiltä. Kerätyn palautteen pohjalta materiaalin sisältöä kehitettiin edelleen.

Raamatunopetusmateriaali tehtiin isoskoulutettavien ja rippikoulutyöntekijöiden toiveiden pohjalta. Ideoita ja aineistoa kerättiin myös Internetistä ja kirjoista sekä työpaikoilta saadusta materiaalista. Materiaalia voi käyttää sellaisenaan rippikoulutyössä tai muussa seurakunnan nuorisotyössä. Materiaalia on helppo muokata omaan tarkoitukseen esimerkiksi vähentämällä läpikäytävien kohtien tai vaikka vain kysymysten määrää.

Asiasanat: Rippikoulu, Raamattu, kristillinen kasvatusta, produkti, osallisuus

ABSTRACT

Jalkanen, Laura.

Eyes of Luke's. Bible study material for confirmation camps. Autumn 2015. 85 p. 3 appendices. Language: Finnish. Autumn 2015.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Social Services Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this project was to create a new Bible study material for The Espoo cathedral parishes confirmation work. The material is directed to people who work and volunteer in confirmation camps.

The thesis is a production which consists of a report and a Bible study material. The report introduces information about confirmation work, youth, learning and empowerment. The material includes nine topics and it's based on Christian education and constructive learning.

The need for a new Bible study material came from The Espoo cathedral parish itself. They have about 30 confirmation camps in a year and they didn't have their own Bible study material. Young confirmed volunteers who were in training and parish workers were interviewed. The Bible study material's first version was tested on confirmation camps and the material was improved based on the received feedback.

The Bible study material is based on wishes of young confirmed volunteers and confirmation workers. Ideas were collected also from the Internet and books handling Biblical studies. The Bible teaching material is usable in confirmation work and in general church youth work. The material is easy to adjust to different needs by decreasing topics or questions.

Keywords: confirmation work, constructivism, church youth work, Bible, production

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 ESPOON TUOMIOKIRKKOSEURAKUNTA	7
3 NUORUUS.....	9
6.1 Nuoruuden kehitystehtävät.....	10
6.2 Itsetunto.....	12
4 RIPPIKOULU	14
4.1 Rippikoulun lähtökohdat	14
4.1.1 Uudistuva rippikoulu.....	17
4.1.2 Nuorten odotukset rippikoululta	18
4.1.3 Nuoren osallisuus seurakunnassa	19
4.2 Isonen rippikoulussa.....	21
4.2.1 Raamatturyhmät rippikoulussa	23
4.2.2 Isosen osallisuus rippikoulussa.....	24
5 OPPIMINEN RIPPIKOULUSSA.....	26
5.1 Kristillinen kasvatus	27
5.2 Konstruktivistinen oppimiskäsitys	29
5.3 Kokemuksellinen oppiminen ja toiminnalliset oppimismenelmät	31
5.4 Pienryhmäoppiminen ja turvallinen ryhmä.....	32
5.5 Erilaiset oppimistrategiat ja oppimistyyli	34
5.6 Erilaiset oppijat	35
6 OPINNÄYTETYÖN VAIHEET	38
6.1 Opinnäytetyön tavoitteet.....	38
6.2 Prosessin kuvaus	39
6.3 Teoria käytäntöön.....	40
7 RAAMISMATERIAALIN SISÄLTÖ	44
7.2 Materiaalin käyttö	46
7.5 Materiaalin palaute ja arviointi	47
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	49
8.1 Tavoitteiden saavuttaminen.....	49
8.2 Arvio ammatillisesta kasvusta	50
LÄHTEET.....	52
LIITE 1: RAAMISMATERIAALI	57
LIITE 2: ISOSTEN RYHMÄHAASTATTELUN KYSYMYKSET	84

LIITE 3: RAAMISMATERIAALIN TESTAUS	85
--	----

1 JOHDANTO

Rippikoulu on suhteessa seurakuntaan ihmisellä merkittävä rajapyykki. Rippikoulu on ainutlaatuinen paikka, jossa kirkko kohtaa käytännössä koko ikäluokan. Pitkäaikaisselvitykset osoittavat, että rippikoululla ja sen laadulla on pysyviä vaikutuksia nuorten ajatuksiin kirkosta ja kristillisestä uskosta. Kolmannes nuorista sanoo kolmen vuoden jälkeen rippikoulusta, että se on vahvistanut heidän seurakuntasuhdettaan. Jotta rippikoulu pitäisi suosionsa, on pidettävä huolta siitä, että rippikoulun käyvien nuorten kokemus on sosiaalisesti, maailmankatsomuksellisesti ja hengellisesti antoisa. (Köykkä 2014, 17–20.)

Rippikoulussa isosen ohjaama raamattuhetki eli raamis on useimmiten se paikka, jossa nuoret saavat keskenään pohtia arvoja, elämää ja hengellisiä asioita. Siksi lähdin tekemään raamatunopetusmateriaalia eli raamismateriaalia erityisesti rippikoulutyön käyttöön. Materiaalin on tarkoitus olla sellainen, että myös isokset olisivat mukana raamiksessa oppimassa eivätkä vain ryhmänohjaajia.

Raamismateriaaleja on tehty paljon opinnäytetyöksi. Tämän takia yritin löytää uutta näkökulmaa aiheeseen. Yksi näkökulma, jota muissa opinnäytetöissä ei ole juurikaan käsitelty on osallisuus, ja tuonkin osallisuuden näkökulmaa esiin teoriassa ja varsinaisessa materiaalissa. Toteutin materiaalin niin, että otin isokset mukaan suunnittelu prosessiin ja keräsin heiltä palautetta ensimmäisestä versiosta.

Materiaalin teoreettiset lähtökohdat ovat konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä, johon rippikoulusuunnitelma 2001 perustuu, sekä kristillisessä kasvatuksessa ja kristillisessä ihmiskuvassa. Otan materiaalissa huomioon nuoruuden kehitysvaiheet ja siihen liittyvät kysymykset koskien muun muassa minäkuvaa ja itsetuntoa sekä nuorten hengelliset kysymykset. Käsittelen teoriaosuudessa myös osallisuutta, sillä uudistuva rippikoulusuunnitelma puhuu, että isosten osallisuutta rippikoulun suunnitteluprosessissa on lisättävä.

2 ESPOON TUOMIOKIRKKOSEURAKUNTA

Opinnäytetyön yhteistyötahona toiminut Espoon Tuomiokirkkoseurakunta on yksi kuudesta Espoon seurakuntayhtymään kuulista seurakunnista. Sen alueella asuu tällä hetkellä melkein 50 000 seurakuntalaisista ja se kuuluu Espoon Hiippakuntaan. Tuomiokirkkoseurakunta on jaettu alueisiin joissa on oma kapeli seurakuntaelämän tarpeisiin, kuten jumalanpalveluksiin. (Kirkko Espoossa i.a.) Sillä on kattavasti toimintaa muun muassa tytöille ja pojille kerhojen ja leirien muodossa, Luja Kallio -iltoja nuorille, kuorotoimintaa, nuorten aikuisten iltoja ja mimmit - toimintaa tytöille ja nuorille naisille sekä isoskoulutusta. (Lujakallio i.a.a)

Rippikouluja Tuomiokirkkoseurakunnalla on vuodessa jopa noin 30 ja rippikoulutyötä tekee 15 henkeä (Ylitolonen 2014). Tuomiokirkkoseurakunnalla on sekä leirijaksollisia rippikouluja että niin sanottuja cityrippikouluja, joissa päivät opiskellaan seurakunnalla ja yövytään kotona. Rippikoulun seurakuntayhteysjaksoon sisältyy yhteensä kuusi tutustumiskäyntiä seurakuntaan, muun muassa jumalanpalveluksia ja tutustumista seurakunnan eri työmuotoihin. (Lujakallio i.a.b)

Tuomiokirkkoseurakunnalla on vuodessa noin 30 rippikoulua ja rippikoulutyötä tekee 15 työntekijää joten työntekijät kaipaavat koko seurakunnalle yhteistä materiaalia, jota olisi helppo käyttää ja muokata eri rippikoulujen tarpeisiin. Tuomiokirkkoseurakunnassa on kaikilla rippileireillä päivittäin pienryhmässä tapahtuva raamattuhetki, eli raamis, jossa rippikoululaiset yhdessä isosten kanssa tutustuvat Raamattuun.

Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan isoskoulutus koostuu viikoittaisista illoista oman ryhmän kanssa, kaikille yhteisistä niin sanotuista megaiskoista sekä kolme kertaa järjestettävissä isoskoulutusleireistä. Isoskoulutuksessa opetellaan tietoja ja taitoja, joita isonen tarvitsee rippikoulussa, mutta jotka ovat hyödyllisiä myös tavallisessa arjessa. Niitä ovat muun muassa Raamatun tunteminen, ryhmän ohjaaminen, ihmissuhdetaidot, leikkien ohjaaminen sekä leirin turvalli-

suuteen liittyvät asiat. (Lujakallio i.a.c.) Enemmän tai vähemmän aktiivisia isoskoulutuksessa kävijöitä on vuosittain noin 100. Isoskoulutusryhmiä Ryhmiä on kolme ja ne on jaettu alueittain. Ryhmään voi tulla mukaan missä tahansa vaiheessa vuotta. (Ylitolonen 2015.)

3 NUORUUS

Nuoruus sisältää ikävuodet 11-25 ja se jaetaan usein kolmeen vaiheeseen: varhaisnuoruuteen noin 11–14 vuotiaana, keskinuoruuteen noin 15-18 vuotiaana ja myöhäisnuoruuteen 19 ikävuodesta eteenpäin. Nuoruus on siirtymäkausi lapsuudesta aikuisuuteen ja silloin ihmisessä tapahtuu suuria fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia. Varhaisessa nuoruusiässä tapahtuu eniten fyysisiä muutoksia. Myös psykososiaalisella alueella tapahtuu merkittäviä asioita tässä vaiheessa kuten kapinointi vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan sekä ystävyys-suhteiden luominen ikätovereiden kanssa. Keskinuoruudessa painottuvat identiteettikysymykset ja pyrkimykset selkiyttää minäkuvaa. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 72.)

Nuoruus alkaa puberteettiin liittyvien fyysisten muutosten myötä. Murrosikä alkaa keskimäärin 12-vuotiaana, tytöillä hieman aikaisemmin kuin pojilla. Yksilölliset erot voivat olla hyvinkin suuria, toisilla murrosikä voi alkaa 10-vuotiaana ja joillakin vasta 16-vuotiaana. Jotkut tutkimukset osoittavat tyttöjen kokevan hieman poikia enemmän epävarmuutta fyysisistä muutoksistaan. Kokemus oman kehon kypsytydestä tai omasta fyysisestä vetovoimasta on myös osa identiteetin kehitystä. Nuoruusiässä lapsuuden aikana kehittyneet käsitykset itsestä muuttuvat ja rakentuvat uusien haasteiden edessä. Nuoruuden kehityshaasteet ovat usein hyvin mullistavia, sillä nuori etsii paikkaansa maailmassa ja merkitystä elämälleen. (Nurmiranta ym. 2009, 72 - 73.)

Nuoruus voi olla nuorelle hyvin haastavaa aikaa. Nuori samaan aikaan etsii itseään ja kokeilee kykyään kantaa vastuuta ja samalla kokee itsensä avuttomaksi ja tukea tarvitseväksi. Nuori ei enää kuuntele vanhempiansa neuvoja samalla tavalla kuin ennen, mutta kaipaa kuitenkin heidän tukeaan. Rippikouluikäisen nuoren maailmassa tärkeimmät ihmiset ovatkin vanhemmat. Nuoren itsenäistyessä hän haluaa tehdä ja kokeilla uusia asioita itse, mutta toivoo kuitenkin jonkun ottavan kiinni, kun hän kompastuu. (Paananen 2008, 24–25.)

Nuoruus on aikaa, jolloin nuoret vietettävät paljon aikaa ryhmässä. Ryhmässä oleminen tuo nuorelle seuraa ja turvallisuutta. Nuori on ihmissuhteissaan herkästi haavoittuva ja nuoruusiässä koetaan usein isoja pettymyksiä. Monet pettymykset johtuvat siitä, että nuori kokee, ettei hän tule ymmärretyksi tai siitä, että joku ystävä pettää luottamuksen. Hylätyksi tulemisen tunne ja yksinäisyyden kokemukset ovat nuorille erityisen kipeitä. Pettymyksissä nuori oppii ymmärtämään, ettei voi saada kaikkea mitä haluaa elämässään. Pettymykset ja riidat ystävien kanssa opettavat nuoria tekemään töitä ihmissuhteiden ylläpitämiseksi, ja heidän kanssaan opitaan pyytämän ja antamaan anteeksi. (Paananen 2008, 25–26.)

Nuoruus on myös uskonnollisen herkkyyden aikaa. Nuorten uskonnolliset kysymykset liittyvät usein kristillisen uskon tulkintoihin Jumalasta ja Jeesuksesta. Myös eksistentiaaliset kysymykset, kärsimys ja Jumalan olemassa oloon liittyvät kysymykset mietityttävät nuoria. Uskonnollisten ja eksistentiaalisten kysymysten avulla nuori rakentaa omaa identiteettiään. Uskonnollisuus on tärkeä identiteetin osa-alue, joka antaa kokemuksen kuulumisesta johonkin itseään suurempaan kokonaisuuteen ja liittää yhteisöön. (Paananen 2008, 34.)

6.1 Nuoruuden kehitystehtävät

Nuoren kehitykseen kuuluu neljä kokonaisuutta jotka ovat fysiologiset muutokset ja kypsyminen, ajattelutaitojen kehitys, sosiaalisen kentän laajentuminen ja muutokset sosiaalisessa ympäristössä. (Nurmi ym. 2014, 124.) Nuoruusiässä nuoren on selviydyttävä erilaisista kehitystehtävistä. Jotkut haasteet liittyvät fyysiseen kypsymiseen, ulkonäköön ja oman keho hallintaan. Nuoruuteen kuuluu kodista irrottautuminen, koulutustien valitseminen ja usein myös parisuhteen rakentaminen. Osa kehitystehtävistä liittyy yksilön psyykkiseen kehitykseen ja sisäiseen kypsymiseen, myös itsensä hyväksymiseen miehenä ja naisena. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 76.)

Nuoruuden aikana ajattelutaidot kehittyvät huomattavasti. Muutoksista keskeisin on abstraktin, yleisellä tasolla tapahtuvan ja tulevaisuuteen suuntautuvan ajatte-

lun kehittyminen. Ajattelutaitojen kehittyminen luo edellytykset nuoren kiinnostukselle ja kyvylle rakentaa laajempaa maailmankuvaa. Samalla tulee ajankohtaisiksi tulevat ideologiset kysymykset ja yleiset tavat hahmottaa maailmaa. Se luo pohjaa myös nuoren moraalikäsitteille ja periaatteille. Nuori oppii ymmärtämään paremmin toisen näkökulman johonkin asiaan ja tämä vaikuttaa nuoren toimintaan esimerkiksi toisten auttamisena ja huomioon ottamisena. (Nurmi ym. 2014, 146–147.)

Nuoruusiän kehitystehtävistä yksi on identiteetin muodostaminen. Tällöin nuorelle muodostuu suhteellisen selkeä, pysyvä ja yksilöllinen minäkäsitys. Prosessiin kuuluu eheytymistä kokonaisuudeksi ja jäsentymistä aikaan ja ympäristöön. Kokonaisuudeksi eheytyminen tarkoittaa sitä, että nuori tuntee olevansa sama ihminen muuttuvissa tilanteissa huolimatta erilaisista rooleista. Jäsentyminen aikaan tarkoittaa sitä, että nuori kokee menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Ympäristöön jäsentymistä tukevat tärkeät ihmissuhteet sekä historia, kulttuurin ja oman asuinympäristön tunteminen. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 76-77, 78.)

Siirryttäessä lapsuudesta nuoruuteen minäkuva muuttuu suhteellisen konkreettisista toiminnan kuvauksista abstraktimmaksi oman itsen määrittelyksi. Sosiaalisten roolien ja ideologioiden merkitys nuoren minäkuvaa määrittelevinä tekijöinä lisääntyy iän myötä samalla kun fyysisten piirteiden ja erilaisten omistusten merkitys vähenee. Fysiologiset ja kehon rakenteen muutokset vaikuttavat nuoren käsitykseen omasta itsestään ja näin ollen nuoren minäkuva muuttuu. Minäkuvan muutoksen pohjaa luovat muun muassa nopea kasvu ja aikuismaisen ulkonäön kehittyminen. Samalla tapaa murrosikä heijastuu siihen, miten muut ihmiset näkevät nuoren ja miten he häneen reagoivat. (Nurmi ym. 2014, 146, 160.)

Keskeisiä nuoren minäkuvaa määritteleviä tekijöitä ovat muiden ihmisten palautte esimerkiksi ulkonäöstä ja ikätoverien hyväksyntä. Myös erilaisten siirtymien ja stressaavien elämäntapahtumien on havaittu vaikuttavan nuorten minäkäsitykseen. (Nurmi ym. 2014, 160.) Minäkuvan muodostamiseen murrosikäinen tar-

vitseekin paljon peilejä, esimerkiksi vanhempiaan ja ystäviään. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 78.)

6.2 Itsetunto

Terve itsetunto kehittyy lapsuudessa ja nuoruudessa myönteisten kokemusten avulla. Itsetuntoa voi vahvistaa myöhemminkin ja itsetunto on usein erilainen eri elämän vaiheissa. Itsetunto vaikuttaa ihmisen toimintaan ja ratkaisuihin. Tällä tavalla hyvä tai huono itsetunto johtaa usein itseään vahvistavaan kehään. Hyvä itsetunto lisää usein valmiuksia nähdä omat kyvyt ja mahdollisuudet ympärillä. Itsetunto on persoonallisuuden keskeinen ominaisuus. Kuitenkaan ihmisen arvoa tai onnistumisia ei voi mitata sen mukaan. Se on yksi ominaisuus kaikkien muiden joukossa. (Mielenterveysseura i.a.)

Itsetunto on itsensä hyväksymistä ja luottamusta siihen, että toiset hyväksyvät hänet. Hyvä itsetunto on rohkeutta olla oma itsensä. Hyvä itsetunto on tunne, että on arvokas ja pitää omaa elämää tärkeänä ja ainutlaatuisena. Nuoren itsetunnon ollessa hyvä, hän luottaa kykyihinsä. Jos nuori ei pidä elämänsä arvokkaana, hän ei välttämättä usko, että tulevaisuudella olisi hänelle annettavaa. (Kinnunen 2008, 46–48.) Itsetunto on myös itsensä arvostamista ja itseluottamusta. Itsearvostusta on muun muassa kyky olla tyytyväinen omiin saavutuksiin. Itseluottamusta on esimerkiksi se, paljonko ihminen uskoo voivansa ratkaisullaan vaikuttaa elämäänsä. Itsevarmuutta on myös se, ettei jää aina miettimään ja katumaan tekemiään ratkaisuja. (Keltikangas-Järvinen 1996, 18.)

Itsetuntoon kuuluu kyky arvostaa muita ihmisiä. Itsetunnoltaan vahva ihminen kykenee näkemään toisen ihmisen osaamisen, antamaan tunnustusta ja arvoa hänen mielipiteille. Hän kykenee ihailemaan toista ihmistä ja asettamaan itselleen auktoriteetteja, ilman että on niistä riippuvainen tai että niiden olemassaolo on hänelle itselleen uhkana. Hän näkee oman arvonsa ja osaamisensa, mutta hänellä ei ole sitä harhaa, että hän on ainoa joka osaa tai jota tulee arvostaa. Itsetunnon puute saa aikaan, sen että ihminen kokee jokaisen menestyvän

kanssaihmissen uhkana. Siksi toista ihmistä on kritisoitava ja hänen menestymistä on vähäteltävä. (Keltikangas-Järvinen 1996, 19.)

Itsetuntoa voi vahvistaa muun muassa muuttamalla tapaa jolla tarkastelee itseään. On hyvä keskittyä hyviin puoliin itsessään eikä sellaisiin, joista ei pidä. Ihminen usein kuvittelee itsestään asioita, jotka eivät pidä paikkansa. Itsetuntoa voi vahvistaa puhumalla kauniisti itselleen ja muille. On tärkeä muistaa, että jokainen ihminen on ainutlaatuinen. On hyvä olla itselleen armollinen ja antaa anteeksi itselle ja muille. Hyvää itsetuntoa voi rakentaa tunnistamalla omat rajat ja hyväksyä ne. (Nyyti ry. i.a.)

4 RIPPIKOULU

Rippikoulu käydään yleensä sinä vuonna, kun täytetään 15-vuotta. Suomalaisista nuorista rippikoulun käy vuosittain noin 84%. Rippikoulu toteutetaan puolen vuoden aikana ja sen laajuus on 80 tuntia. Siihen voi kuulua erilaisia tapahtumia, vierailuja ja retkiä. Jos rippikouluun liittyy leirijakso, on se tavallisesti noin viikon mittainen. Rippikoulun päätösjuhla on konfirmaatio, jossa nuori itse tunnustaa kristillisen uskon, johon hänet on kastettu. Rippikoulun voi käydä, vaikka ei olisi kastettu, mutta jos haluaa osallistua konfirmaatioon, on kaste suoritettava ennen sitä. (Evangelisluterilainen kirkko i.a.c)

Rippikoulu, isostoiminta, erilaiset leirit ja kokoava toiminta, esimerkiksi nuortenilalat, ovat vuosikymmenien ajan kuuluneet perusnuorisotyön keskiöön. Rippikoulussamme näkyy uskottavasti teologia ja sen käytäntö, nuorisokulttuurin ja kirkon perinteen ymmärtäminen sekä usko ja rakkaus. Opetuksen pohjana toimivat nuorten elämänskysymykset, kirkon yhteinen usko ja hengellinen elämä. (Kirkkohallitus 2012, 20.) Keskeinen lähtökohta rippikouluopetuksessa on nuorten seurakuntayhteys, jonka varassa kaikki työskentely on. (Evangelisluterilainen kirkko 2001.)

4.1 Rippikoulun lähtökohdat

Elämä – usko – rukous rippikoulusuunnitelma 2001 mukaan evangelisluterilaisen kirkon rippikoulun tavoitteena on, että nuori vahvistuu siinä uskossa Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu. Tämä yleistavoite ohjaa koko rippikoulun toimintaa. Rippikoulun perusta on lapsena saatu kaste, jossa lapsi on liitetty Jeesuksen opetuslapseksi ja kirkon jäseneksi. (Pruuki 2008, 47.) Rippikoulusuunnitelma 2001 mukaan seurakunnan tehtävä on opettaa sen jäsenille kasteen merkitystä. Opetus on luonteeltaan kastemuistutusta, jossa palataan kasteen lahjaan, kasteen armoon ja Pyhän Hengen osallisuuteen. Usko lahjoitetaan meille kasteessa ja samalla meidät liitetään kristillisen seura-

kunnan yhteyteen. Usko ei siis ole pelkästään henkilökohtaista vaan myös yhteisöllistä. (Evangelisluterilainen kirkko 2001.)

Rippikoulussa autetaan nuorta vahvistumaan rakkaudessa lähimmäiseensä ja vastataan kysymyksiin, mitä uskosta seuraa elämässä. Rippikoulun työskentely on olennainen osa seurakunnan toimintaa, ja rippikouluryhmä on itsessään koolla oleva seurakunta. Tärkeä osa rippikoulun yhteistä elämää on rukous, joka on osa hengellistä elämää ja spiritualiteettiä. Nuoret ja rippikoulun opettajat ovat yhdessä Jumalan edessä vahvistuen seurakunnan yhteisestä uskosta. (Evangelisluterilainen kirkko 2001.)

Rippikoulussa tulee käydä läpi kolminaisuusopin perusrakennetta ja sisällöllisen perusrakenteen antaa Katekismus, jonka mukaan opetuksen keskeiset ainekset ovat elämä, usko ja rukous. Näistä kolmesta näkökulmasta lähestytään rippikoulun teemakokonaisuuksia. Tavoite on, että nuori etsisi vastauksia oman elämänsä tärkeisiin kysymyksiin ja saisi tukea kristittyinä kasvamiseen. Rippikoulussa käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa ihanteiden ja arvojen tarkastelu, tulevaisuuden suunnitelmiin liittyvät ajatukset ja nuoren suhde vanhempiin sekä ikätovereihin, erityisesti koolla olevaan rippikouluryhmään. Kristillisen uskon tarkastelussa ja pohtimisessa tulee olla yhtymäkohtia nuorten omasta elämästä, jotta asiat eivät jäisi irrallisiksi. (Evangelisluterilainen kirkko 2001.)

Rippikoulun rakenne on tehty joustavaksi ja muunneltavissa olevaksi ja näin ollen se antaa tilaa paikalliselle suunnittelulle ja jopa edellyttää sitä. Yksittäiselle seurakunnalle jää vastuu siitä, miten elämä, usko ja rukous toteutuvat oppimiskokonaisuuksissa. Oppimisen kannalta olisi tärkeää, että opetus- ja oppimiskokonaisuudet ovat ehyitä. Hyvän viitteen etenemisjärjestykseen antaa uskontunnustuksen etenemisjärjestys. Nuorten omien kysymyksien esille nostamiseen taas tarvitaan tilannekohtaista kuulemisherkkyyttä. (Evangelisluterilainen kirkko 2001.)

Kirkon uskon on tärkeää kytkeytyä nuoren omiin elämänkysymyksiin ja antaa eväitä hengellisen elämän hoitoon. Nuoren elämäään liittyviä keskeisiä sisältöjä ovat nuoren kehitysvaiheeseen liittyvät kysymykset, kuten itsenäistyminen, oma

seksuaalisuus, seurustelu, avioliitto ja perheen perustaminen. Näiden teemojen kautta nuori jäsentää rippikoulussa kokonaiskuvaa uskon merkityksestä elämässä. Rippikoulusuunnitelman mukaan kirkon sisällöt auttavat nuorta arvopohdinnoissa ja valinnoissa. (Pruuki 2010, 47.) Kirkkohallituksen kehittämissiikirja (2012, 21) arvioi, että rippikoulu on ainoa suomalainen instituutio, jossa nuoret voivat omista lähtökohdistaan käsin, aikuisjohtoisesti ja turvallisesti käsitellä muun muassa sukupuolen ja seksuaalisuuden kysymyksiä.

Rippikoulun tavoitteena on, että nuori tuntee Jumalan Isänä ja Luojana, ja että hän löytää ainutlaatuisuutensa ihmisenä ja osana luomakuntaa. Keskeisiä opettavia asioita ovat muun muassa usko Jumalaan, Jumala kaikkivaltiaana Isänä, ihmisen paikka luomakunnassa sekä Jumalan tahto. Tavoitteena on myös, että nuori tuntee Jumalan poikansa, Jeesuksena ja tuntee Jeesuksen pelastustyön. Keskeistä on muun muassa Jeesuksen elämä, toiminta, ja opetukset, synti, sovitus ja lunastus. (Pruuki 2010, 47; Evankelisluterilainen kirkko 2001.)

Tavoitteena on, että nuori oppii rippikoulun aikana tuntemaan Jumalan Pyhänä Henkenä, joka toimii kirkossa sana ja sakramenttien välityksellä ja lahjoittaa uskon ja rakkauden. Keskeisiä asioita ovat muun muassa Pyhän Hengen toiminta, seurakunta, Raamatun synty, lähetys, diakonia ja seurakunnan työmuodot. Rippikoulun on tarkoitus auttaa nuorta löytämään rukous ja jumalanpalvelus tapana olla Jumalan kasvojen edessä. Tähän liittyy muun muassa kirkkovuosi, Raamatun käyttö, musiikki ja sielunhoito. Tärkeä osa rippikoulun yhteistä rukouselämää ovat rippileirin omat jumalanpalvelukset, rukoushetket, hartaudet ja raamattutyöskentelyt. (Pruuki 2010, 48; Evankelisluterilainen kirkko 2001.)

Evankelisluterilaisen kirkon omimpana tehtävänä on Raamatun hengellinen selittäminen. Tämä tarkoittaa sitä, että Raamattua luetaan rukoillen ja uskoen, että sen perussanoma välittää lukijalleen Jumalan rakkauden, armon ja lohdutuksen eli Kristuksen. Kristuksen tulisi olla kristitylle Raamatun keskeisin sisältö ja sanoma. Kun Raamatun tulkinta johtaa lukijaa armollisen Jumalan luokse, siinä opitaan kuulemaan Jumalan ääni. (Riekkinen 2008a, 308–309.) Nuorisopastori Arto Köykän (2005, 69) mukaan ”Raamattu ei ole kirkon todellisuudessa vain

erityiskysymys, vaan se liittyy kaikkeen siihen, mitä kirkossa ajatellaan, sanotaan ja tehdään.”

Jumalanpalveluksissa ja rukoushetkissä Raamatun lukeminen ei ole vain ulkonaista tutustumista kirkon pyhiin teksteihin, vaan kyseessä on niiden hengellinen käyttö. Raamattu tulee eläväksi nuorille sitä luettaessa ja siitä saarnatessa, Raamatun käyttö jumalanpalveluksissa voi myös rohkaista nuorta itsenäiseen Raamatun tutkimiseen. (Evangelisluterilainen kirkko 2001.) Rippikoulusuunnitelma 2017 (evangelisluterilainen kirkko i.a.a.) kylläkin kritisoi, että nykyisellään rippikoulu ei anna riittävää vastausta siihen, miksi nuoren pitäisi ottaa Raamattu vakavasti ja miten sitä voisi ymmärtää.

4.1.1 Uudistuva rippikoulu

Rippikoulu on Suomessa edelleen elinvoimainen ja tavoittaa laajalti nuoria. Enemmän kuin neljä viidestä nuoresta osallistuu edelleen rippikouluun. Rippikoulua silti kehitetään eteenpäin ja 2010-luvulla rippikoulun uudistamisen tarve nouseekin enemmän toimintaympäristön muutoksista kuin nykyisen suunnitelman korjaustarpeesta. Toimintaympäristön muutokset näkyvät muun muassa teknologian kehityksessä, monikulttuurisuuden lisääntymisenä ja koulun uskonnonopetuksen muuttumisena. Rippikoulutyö aletaan myös näkemään yhä enemmän perhetyönä ja seurakuntia rohkaistaan tekemään rippikoulutyötä ja aikuistyötä yhdessä. (Evangelisluterilainen kirkko i.a.a.)

Rippikouluun tulee yhä useammin kastamattomia nuoria ja uskonnosta vieraantuneita perheitä. Tämän muutoksen ottaa huomioon tällä hetkellä tekeillä oleva uusi rippikoulusuunnitelma, jonka on tarkoitus valmistua vuonna 2017. Uusi suunnitelma ottaa paremmin huomioon ryhmäsidonnaisuuden ja yhteisössä kasvamisen. Suunnitelma korostaa, että rippikoulumme vahvuus on ja haasteena nähdään, kuinka tukea nuorta siirtymisessä rippikoulun leirijakson tiiviistä yhteisöllisyydestä paikallisseurakunnan ja kirkon laajempaan yhteyteen. (Evangelisluterilainen kirkko i.a.a.)

Rippikoulusuunnitelma 2017 (evangelisluterilainen kirkko i.a.a) korostaa turvallisten ja oppijalähtöisten yhteisöjen rakentamista ja työntekijöitä valmiutta ryhmän ohjaamisessa. Uusi rippikoulusuunnitelma kehottaa, että rippikoulun pedagogiikkaa tulee edelleen kehittää oppijalähtöisemmäksi ja ottamaan huomioon oppimisen ryhmäsidonnaisuuden ja yhteisössä kasvamisen. Oppiminen ja kasvu eivät tapahdu tyhjiössä vaan nuoruudessa ystävillä ja rippikoulussa muotoutuvalla yhteisöllä on nuorelle iso merkitys.

Rippikoulu uudistus asettaa tavoitteen, että rippikoulu ja konfirmaatio antavat nuorelle oikeuksien lisäksi myös tehtävän ja paikan seurakunnassa. Rippikoulun tarkoitus on, että nuori ymmärtää, mikä on kristityn tehtävä kirkossa ja yhteiskunnassa. Tavoitteessa on kyse ennen kaikkea kristillisen identiteetin vahvistumisesta. (Evangelisluterilainen kirkko i.a.a) Kirkkohallituksen kehittämissiikirjan mukaan myös ehtoolliskasvatus tulisi nähdä yhä tärkeämpänä (Kirkkohallitus 2012, 22).

4.1.2 Nuorten odotukset rippikoululta

Nykyajassa uskonnollisuuden muodot ja kokemistavat ovat muuttumassa. Nykyajan ihmisten arvomaailmat ja maailmankuvat ovat pirstaloituneet ja elämää pidetään itsensä toteuttamisen projektina, jossa annetaan entistä enemmän arvoa omien tarpeiden tutkiskelulle ja niiden toteuttamiselle. Kuitenkin osa nuorista etsii yhteisöllisyyttä ja tuntee tarvetta kuulua johonkin. Nuoret eivät ole kiinnostuneet perinteisestä uskonnollisuudesta, vaan sen sijaan suosiota ovat lisänneet henkisyys ja hengellisyyden eri ulottuvuudet, joista haetaan mielenrauhaa ja merkitystä elämään. Monille nuorille usko on yksityisasia, eivätkä he halua instituutiota. (Helve 2006, 106.)

Jotta rippikoulu vaikuttaisi pitkään, on siinä vaikutettava todellisuudentajuiseen uskoon, joka antaa tilaa sekä järjelle, että mysteerille ja samalla vakuuttaa hyväksyntää etsivät nuoret Jumalan armosta ja rakkaudesta. (Köykkä 2014, 118.) Rippikoulun raamattuopetuksen on hyvä lähteä nuorten omista kiinnostuksen kohteista. Hämeenlinnan seurakunnassa lähdettiin uudistamaan rippikoulumateriaalia yhdessä isosten kanssa. Idea oli kehittää rippikouluja sen pohjalta,

mistä nuoret haluaisivat puhua. Siellä on tarkoitus käsitellä nuorten elämänkysymyksiä ja tutkia, mitä erityisesti evankeliumit kertovat esimerkiksi rakkaudesta, ihmisoikeuksista, uskon näkymisestä elämässä tai onnellisuudesta. Aiheina olisivat esimerkiksi pelot, anteeksianto ja perhesuhteet. (Ranta 2015, 11.) 2006 tehdyn Nuorisobarometrin mukaan 79% nuorista ajattelee kirkon olevan pätevä antamaan vastauksia hengellisiin ongelmiin ja tarpeisiin. Nuoret myöskin luottavat kirkon mahdollisuuteen ratkaista ihmisten moraalisia ongelmia ja perhe-elämän kysymyksiä. (Myllyniemi 2006, 63; Helve 2006, 100.)

Köykän (2014, 153) mukaan nuoret eivät tarvitse Jumalaa maailmankaikkeuden selitykseksi koulufysiikan ja biologian rinnalle, harvat ovat myöskään kiinnostuneet kristilliseen dogmaan liittyvästä metafysiikasta. Nuoret lähestyvät uskoa useimmiten yleisen ilmoituksen pohjalta. He tarvitsevat Jumalaa ennen kaikkea eksistentiaalisten kysymystensä kysymysten ratkaisemiseksi. Nuoret kohtaavat ihmiselämän rajallisuuden, pelkäävät pimeää ja yksin jäämistä ja ovat huolissaan tulevaisuudestaan. Nuoret epäilevät, etteivät täytä vanhempiensa odotuksia, eivät kestä koulun tuomia vaatimuksia ja epäilevät ulkomuotonsa riittävyyttä ja kaipaavat kumppania itselleen. Rippikoulussa voi miettiä, mitä Jumala tähän sanoo tai miksi Jumala sallii pahan olemassaolon.

Joitakin nuoria kiinnosta rakkauden metakysymykset, jolloin on hyvä muistaa, ettei rippikoulussa ole nuorten parisuhdekurssi. Kirkolla on sanottavaa juuri niistä rakkauden puolista, jotka viihdeteollisuus sivuuttaa. Nuoria koskettaa myös kuolema pelkona tai mahdollisuutena, sillä rippikouluun tuleva nuori on todennäköisesti menettänyt jo esimerkiksi yhden isovanhemmistaan. Köykän mukaan (2014, 173–176) juuri kuoleman kohtaamisessa nuoret tarvitset seurakuntaa ja kaiken lisäksi kirkolla on paljon kuoleman kohtaamiseen liittyvää osaamista ja ymmärrystä. Kuolema saa nuoret kysymään metafysisiä kysymyksiä, kuten mitä tapahtuu kuolemaan jälkeen ja millaista on taivaassa.

4.1.3 Nuoren osallisuus seurakunnassa

”Kirkko on uskovien yhteisö, johon kuuluu sanan ja sakramentin osallisuus.” (Hauta-Aho & Tornivaara 2009, 83–84). Kirkon jäsenyys ja kristittynä eläminen

on muutakin kuin kirkon tiloihin kokoontumista, se on Pyhän kohtaamista, kristillisten arvojen pohjalta tehtyjä valintoja ja jumalasuhteen hoitamista. Jokainen seurakunnan jäsen on oman elämänsä keskellä osa kirkkoa ja se on hyvin moninainen uskossa ja elämäntavoissa. Siellä missä on nuorisotyö voi hyvin, on nuoria kuultu. (Tähkäpää ym. 2012, 58). Osallisuuden toteutumisesta voi puhua vasta sitten, kun nuorelle syntyy kokemus siitä, että hänelle tärkeät asiat ovat tulleet kuulluiksi ja niillä on oikeasti ollut merkitystä (Tuominen 2009).

Osallisuudella tarkoitetaan kiinnittymistä yhteiskuntaan, yhteisöön tai ryhmään, kokemusta jäsenyydestä sekä mahdollisuutta osallistua, toimia ja vaikuttaa ympäristöön. Siihen liittyy myös näkemysten arvostaminen, riittävän tiedon ja oikean tuen antaminen, valinnanmahdollisuudet sekä yhteinen päätöksenteko. Osallisuuden kokemus edellyttää mukana oloa asioiden kulussa ja toimintavaihtoehtojen valinnassa sekä mahdollisuutta vaikuttaa asioihin. (Helminen 2015, 23.) Suomen lakiin on kirjattu, että jokaisella Suomen kansalaisella on oikeus osallistua ja vaikuttaa elinympäristönsä kehittämiseen (Suomen perustuslaki 1999).

Ihminen tulee osalliseksi seurakunnasta kokemalla sen. Nuoren kasvaminen omaksi itsekseen tapahtuu joustavassa, vastavuoroisessa prosessissa ympäröivän todellisuuden kanssa (Mäkinen 2008, 345). Jokainen aikuisen ja nuoren kohtaaminen tuottaa vastavuoroisuuden tilan, jossa nuori saa aikuiselta viestin itsestään. Jos tämä viesti on kiinnostunut ja kunnioittava kasvaa nuoren kokemus itsestä tärkeänä henkilönä. Vastaavasti toistuvat sivuutetuksi tulemisen kokemukset jättävät nuoren minuuteen tyhjiä aukkoja, joiden merkitys on merkittävä kehittyvälle persoonalle. On tärkeää, että aikuiset ilmaisemme uskomme nuoriin, vaikka he itse olisivatkin epävarmoja omasta arvokkuudestaan. Yhteisöllisesti sen uskon voi ilmaista antamalla nuorille erilaisia tapoja osallistua. (Mäkelä 2011, 17–19.)

Kaisa Rantalan (2011, 139) mielestä nuorten osallisuuden vahvistaminen on kirkkomme elinvoimaiselle tulevaisuudelle avainkysymys. Osallisuuteen kuuluu se, että nuori saa itse valita ja säädellä sitä, kuinka aktiivinen on. On tärkeää huomata, että myös passiivinen mukanaolo voi yksilön kannalta tukea osalli-

suutta tai edesauttaa sen vahvistumista. Suurimmaksi osaksi osallisuuden kehittäminen on kiinni ajattelutavan muutoksesta. Aluksi on mietittävä, millaisen roolin nuoret itse haluavat seurakunnassa ottaa ja millainen toiminta on heidän arvojensa mukaista. Sen jälkeen aikuisen tulee pohtia, miten hän toiminnan subjektina osallisuuden tuntee. On hyvä huomata, että ilman omaa kokemusta osallisuudesta on usein vaikea ymmärtää, miten nuorten osallisuutta voi edistää. (Rantala 2011, 140.)

4.2 Isonen rippikoulussa

Rippikoulun nuorista ryhmäohjaajista on käytetty erilaisia nimityksiä, yleisin on kuitenkin ”isonen”. Isosten koulutus on vakiinnuttanut paikkansa seurakuntien nuorisotyössä. Isosia on rippikoulussa ollut mukana 1950-luvulta alkaen ja lopullisesti rippikoulun isoskulttuuri otti paikkansa 1990-lopulla. Isoskoulutus on yksi Suomen laajimmista vapaaehtoistyöntekijöiden koulutuksista ja siitä on tullut keskeinen osa rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä. (Niemelä 2002, 20–21; Kirkkohallitus 2012, 21.)

Rippikoulu ja isostoiminta kulkevat käsi kädessä, sillä kumpikaan ei olisi vahva ilman toista (Kirkkohallitus 2012, 22). Isokset ovat mukana rakentamassa nuoremille onnistunutta rippikoulua ja myös oppimassa lisää kristillisestä uskosta. Siksi isokset olisi tärkeää ottaa mukaan rippikoulun suunnitteluun jo aikaisessa vaiheessa. Isosella voi olla hyviä ja tuoreita ideoita, jotka rippikoulutyöntekijät voivat ottaa pohdittavaksi. Isosen osallistuminen rippikoulun suunnitteluun lisää hänen sitoutumistaan rippikoulun tavoitteisiin. Isosten mukanaolo rippikoulun alusta lähtien vahvistaa ajatusta rippikoulusta yhteisenä prosessina. Rippikoulua suunniteltaessa voi samalla ottaa puheeksi isosten rooli ja tehtävät sekä yhteiset periaatteet. (Pruuki 2010, 84.)

Isosten tehtävät ovat eri seurakunnissa erilaiset. Niihin vaikuttavat kunkin seurakunnan omat perinteet ja leiripaikka. Isosen tärkeimpänä tehtävänä seurakunnan työntekijät näkevät yleisimmin oman pienryhmän ohjaamisen. (Evanke-lisluterilainen kirkko i.a.b.) Rippikouluun sisältyy myös monenlaisia käytännön

tehtäviä, kuten tuolien järjestämistä tai siivoamista ja osaan tehtävistä osallistuu myös isosen ryhmä. Isonen voi olla myös tärkeä tukija rippikoululaiselle. Hän voi kuunnella rippikoululaisten huolia ja murheita, sekä ennen kaikkea saattaa havaintonsa opettajien tietoisuuteen, sillä isonen ei kuulu seurakunnan työntekijää koskevan vaitiolovelvollisuuden piiriin. (Pruuki 2010, 84.) Monessa seurakunnassa isosen asemassa korostuu ikään kuin välittäjän rooli: he ovat osa rippikoulun johtoa, mutta ikänsä puolesta he samaistuvat rippikoululaisiin. (Porkka 2004, 58.)

Olennainen osa nuoren rippikoulukokemusta on tunne kuulumisesta joukkoon. Isonen pystyy omalla toiminnallaan edistämään tutustumista, rohkaista ujoja ja arkoja ja pitää huolen siitä, ettei kukaan nuorista jää yksin. Isosen hoitaessa tehtävänsä hyvin taataan se, että jokainen rippikoululainen tulee riittävästi huomatuksi rippikoulun aikana. Isonen toimii myös mallina kristitystä nuoresta ja siksi ei ole yhdentekevää kuinka hän hoitaa tehtävänsä. (Pruuki 2010, 84.) Kirkkohallituksen tekemä isostoiminnan linjaus on luonut tavoitteen, että isosten ja rippikoululaisten välille tulisi muodostua luottamuksellinen suhde, johon rippikoululaiset voivat tukeutua, kun he etsivät paikkaansa seurakunnasta rippikoulun jälkeen. (Evangelisluterilainen kirkko i.a.b.)

Vahvasta asemasta huolimatta isostoimintaa ei ole linjattu yhteisesti kirkon sisällä. Tätä puutetta korvaamaan kirkkohallitus on asettanut vuonna 2002 isostoimintaa selvittävän ja linjaavan työryhmän. Uudistuvassa rippikoulusuunnitelmassa rippikoulu ja isostoiminta nähdään kokonaisuutena. Uusi suunnitelma ehdottaa, että tulevaisuudessa niiden suunnitteleminen ja toteuttaminen yhdistettäisiin. Isostoimintaan tullaan luomaan yhteinen valtakunnallinen opetussuunnitelma, jonka varaan seurakunnat voivat rakentaa omia paikallisia isostoiminnan käytäntöjä. (Evangelisluterilainen kirkko i.a.a; Evangelisluterilainen kirkko i.a.b)

Isostoiminnan haasteena Kirkkohallituksen kehittämisasiakirja, Nuoret seurakuntalaisina (2012), näkee isosrakenteen erilaiset vinoumat. Isosiksi voi hakeutua esimerkiksi vain lukiolaistyttyjä, joiden taitoja nuorisotyö korostaa, isosena voi olla vain uskossaan vahvoja tai päinvastoin isoset eivät ole kiinnostuneet

hengellisistä asioista, isosina ei ole edellisen vuoden isosia tai isosina on vain ensikertalaisia. Esimerkiksi Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyönohjaaja kertoo, että ”keskimääräinen isonen seurakunnassamme on hyväkäytöksinen, hillitty ja rauhallinen tyttö.” (Ylitolonen 2015.)

Isosvalinnat kertovat nuorille, millaista ihmiskäsitystä seurakunnan nuorisotyö vaalii: sallitaanko keskeneräisyyttä, heikompaa uskoa, kyselijää tai kyseenalaistajaa. Nämä valinnat kertovat rippikoululaiselle, millainen persoona tulee olla kelvatakseen isoseksi ja kelvatakseen seurakuntaan. Hyvässä ryhmässä on monenlaisia ihmisiä, joista kukaan ei ole korvattavissa kenellä tahansa. Työntekijällä pitäisi olla sellainen työnäky, jossa olisi tilaa kaikenlaisille nuorille olla ja toimia. (Kirkkohallitus 2012, 58.) Espoon Tuomiokirkkoseurakunnassa isosena toimii monenlaisista taustoista tulevia isosia, sekä niin sanottuja kymppin oppilaita että koviksia. Siellä isosia hakee kesän leireille 100–120 ja melkein kaikki tulevat valituiksi. Vain muutamia poikkeuksia on tehty esimerkiksi sairauden tai sosiaalisten perusteiden vuoksi, niin ettei yksittäistä nuorta ole valittu isoseksi. (Ylitolonen 2015.)

4.2.1 Raamatturyhmät rippikoulussa

Rippikoulussa on tärkeää Raamatun henkilökohtainen lukeminen. Kuitenkin ilman oman elämään liittyviä käytännön sovellusta Raamattu on vain nippu paperia. On tärkeää luoda ilmapiiri, jossa kannustetaan ajattelemaan ja tulkitsemaan sekä ilmaisemaan rohkeasti omat mielipiteet. Raamatun tekstejä ei ole hyvä selittää liiaksi, vaan on annettava nuorelle tilaa omalle tulkinnalle. (Köykkä 2005, 64, 66 - 67.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 määrittelee, että Raamattu on samalla rippikoulun peruskirja, jota tulisi lukea itsenäisesti ja josta keskustellaan yhdessä. Opetuksen tarkoitus on tuoda Raamatun sana nuorelle ymmärrettävään muotoon. Raamatussa Jumala puhuu meille ihmisten kielellä samalla tavoin kuin Jeesus tuli oman aikansa ihmisten keskelle ja kohtasi heidät. Rippikoulussa tämä tarkoittaa nuorten elämään kytkeytyviä työskentelytapoja ja opetusmenetelmiä. Jumala voi puhutella nuoria mietiskelyn, rukouksen, jumalanpalveluksen, Raa-

matun lukemisen, opetuksen, keskustelun ja monien muiden toimintamuotojen välityksellä. (Evangelisluterilainen kirkko 2001.)

Rippikoulussa isosten vetämissä, yleensä päivittäisissä, raamatturyhmissä tarjoutuu tilaisuus keskustella elämän ja uskon kysymyksistä nuorten kesken. Aikuisen läsnä ollessa keskustelun sävy voi olla erilainen (Evangelisluterilainen kirkko i.a.b.). Köykkä (2005, 62) kirjoittaaakin, että nuoret eivät saa vastauksia eksistentiaaliseen raamatunnäkemykseensä hyvistä oppikirjoista, vaan he saavat vastauksen parhaiten keskustelemalla keskenään ja tarvittaessa vanhemmalta ja kokeneemmalta kysyen. Köykin mukaan nuoria pitäisi rohkaista lukemaan Raamattua ”seikkailevalla” mielellä, jotta Raamatusta tulisi oma. Nuorten rohkaisemista on myös se, että on valmis käyttämään metodeja ja välineitä, jotka ovat juuri heidän sukupolvelleen ominaisia, kuten sosiaalista mediaa ja verkkotyökaluja. Uusien toimintatapojen rinnalla voidaan säilyttää perinteisiä metodeja, kuten Raamatun äärelle kokoontuvat pienryhmät.

4.2.2 Isosen osallisuus rippikoulussa

Vuonna 2004 joka toisessa seurakunnassa isokset osallistuvat rippikoulun suunnitteluun ja monessa niistä seurakunnista, joissa isokset eivät osallistu suunnitteluun, työntekijät haluaisivat saada isokset siihen mukaan. Osallistuminen on kuitenkin hankalaa, sillä suunnittelun käynnistyessä ei usein isosia ole vielä valittu. (Porkka 2004, 57.) Osallisuus antaa nuorille mahdollisuuden olla mukana yhteisöllisessä prosessissa, jossa rakennetaan kirkon tulevaisuutta. Seurakuntatyössä viranhaltijakeskeisyyden purkamiseksi nuoret on alusta saakka otettava mukaan suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan sekä kehittämään asioita yhdessä. (Tähtäpä ym. 2012, 41.)

Tavallisimmin isokset ovat mukana päättämässä asioista, jotka liittyvät heidän omiin tehtäviin, kuten vapaa-ajan ohjelman suunnitteluun ja iltaohjelmaan. Isokset voivat vaikuttamaan myös päiväohjelmaa koskeviin päätöksiin. Opetukseen, työnjakoon tai rangaistuksiin liittyvissä asioissa isosilla ei ole juuri vaikutusmahdollisuutta. Isosten mielipide kuitenkin halutaan kuulla, mutta varsinaisen päätöksen ja vastuun kantavat työntekijät. (Porkka 2004, 67.) Isokset tulisi ottaa pa-

remmin mukaan suunnitteluun ja toteutukseen, sillä jo he eivät saa aitoa veto-vastuuta ja päätösvaltaa, he eivät ota paikkaansa rippikoulun kokonaisuudesta, joka heille kuuluisi. (Porkka 2004, 133.)

Espoon Tuomiokirkkoseurakunnassa isosten mukana olo rippikoulun suunnittelussa riippuu yksittäisen rippikoulun työntekijätiimistä. Kesän leirien isokset valitaan vasta maalis-huhtikuussa, mikä vaikeuttaa suunnitteluprosessissa mukana oloa. Tuomiokirkkoseurakunnassa isosten päävastuu suunnittelussa on iltaohjelmien ja omien hartauksien sisältö. Lisäksi isosilla voi olla muutakin suunnittelua, kuten leirijakson ulkoilun tai retken suunnittelu yhdessä leirin työntekijöiden kanssa. (Ylitolonen 2015.)

5 OPPIMINEN RIPPIKOULUSSA

Rippikoulussa nuori rakentaa koko ajan kuvaa kristillisestä uskosta ja kirkosta. Oppiminen on siis jatkuva prosessi eikä se käynnisty opetuksen alkaessa ja kytkeydy pois päältä sen päätyttyä. Oppimisen avulla ihminen samalla sopeutuu ympäristöönsä ja luo jotain uutta. Oppimisen myötä osa ihmisen toiminnoista automatisoituu, mikä auttaa kohtaamaan uusia haasteita. Ihminen oppii suurimman osan asioista ilman varsinaista opetusta tai opiskelua asian luonnollisessa kontekstissa. (Pruuki & Tirri 2004, 36-38.)

Oppimisen tulisi perustua nuoren omaan ajatteluun, ymmärtämiseen ja liittyä jollakin mielekkäällä tavalla hänen elämäänsä. Kullakin nuorella on oma tyyli ja strategia oppia uusia asioita. Erilaisten oppimis- ja työskentelytapojen ymmärtäminen, hyväksyminen ja hyödyntäminen lisäävät nuoren itseluottamusta ja luovuutta. Oppiminen onnistuu parhaiten silloin kun nuoren tavoitteet ovat selkeitä ja hän kokee siihen pyrkimisen mielekkääksi. Oppiminen liittyy yhä enemmän nuoren arkielämään. Sähköiset mediat, vapaa-ajan harrastukset, kuluttaminen ja kaverit tarjoavat monipuolisia mahdollisuuksia työstää omaa oppimista. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 84.)

Oppimisessa on tärkeää, että oppija on motivoitunut ja työstää itse aktiivisesti opittavaa asiaa, jolloin on tietenkin tärkeää, että käytetään sellaisia työtapoja, joissa opiskelija on itse aktiivinen subjekti. Tämä ei kuitenkaan tee opettajaa tarpeettomaksi, vaan hänen rooli on toimia oppimisen ohjaajana ja tarjoaa asiantuntemuksensa oppijoiden käyttöön, niin että opetuksen painopiste kuitenkin on oppijoiden omassa työskentelyssä. (Pruuki 2008, 27.)

Oppiminen on parhaimmillaan aktiivinen vuorovaikutuksellinen prosessi, jossa opiskelijat rakentavat uutta tietoa yhdessä muiden kanssa hyötyen toistensa erilaisista näkemyksistä ja ajatusten vaihdosta. Keskinäisessä yhteistyössä oppijat voivat hyödyntää toistensa kokemusta, tietoja, taitoja sekä antaa toisilleen tukea ja kannustavaa palautetta. Yhteistyön syntymiseksi on edistettävä oppi-

joiden tutustumista toisiinsa ja pidettävä huoli avoimesta opiskeluilmapiiristä. (Pruuki 2008, 28.)

Rippikoulussa opettajan tehtävänä on auttaa oppijaa yhdistämään aikaisempaa tietoa uuteen tietoon. Tätä kautta hän ohjaa häntä ymmärtämään tai sovittamaan keskenään ristiriidassa olevia asioita ja muokkaamaan näin merkityksellistä ja ymmärrettävää tietoa. Opettaja siis auttaa oppijaa palauttamaan mieleen aikaisemmat kokemuksensa, tietonsa ja käsityksensä sekä tarjoaa hänelle mahdollisuuksia suhteuttaa niitä uuteen tietoon. (Pruuki 2008, 28.)

5.1 Kristillinen kasvatus

Kaiken kasvatus- ja opetustyön taustalla on jokin käsitys oppimisesta. Kristillisessä kasvatuksessa ei ole omaa didaktiikkaa tai pedagogiikkaa. Kasvatuksesta tulee kristillistä, kun sen sisältö ja tavoite ovat kristilliset. Kasvatusmenetelmät ovat välineitä, joiden tehtävä on mahdollistaa kasvatustavoitteiden saavuttaminen. Kristillisen kasvatuksen menetelmiksi sopivat ihmisarvoa, kasvatettavaa ja Jumalaa kunnioittavat lähestymistavat. (Räsänen 2008, 288–289.)

Kristillisellä kasvatuksella pyritään siihen, että kasvava nuori voisi löytää omasta uskostaan perustan, jonka varaan rakentaa elämänsä. Siihen liittyy sanoma Jumalan rakkaudesta ja vapaus miettiä perimmäisiä kysymyksiä. Kristillisen kasvatuksen avulla halutaan samalla vahvistaa jokaisessa ihmisessä olevaa hyvää ja toivoa paremmasta. Kristillisen kasvatuksen korkein päämäärä on rakkaus, nuorten tahdotaan elävän itsensä lisäksi toisiaan varten. Samalla rakkaus on paras työväline nuorten kanssa toimiessa. (Riekkinen 2008b, 92.)

Kristillisen ihmiskuvan pohjalta ihminen on arvokas sellaisena kuin hän on. Jumalan silmissä jokainen on kallisarvoinen ilman omia tekoja tai ansioita (Ps. 139). Ihmisestä ei siis tule kasvatuksen avulla arvokasta ja hyvää. (Riekkinen 2008b, 89.) Kristinuskon mukaan Jumalan kuva ihmisestä on kuitenkin vääristynyt syntiinlankeemuksessa. Niinpä kasvatuksen keskeinen ongelma on, miten ihmisessä oleva Jumalan kuva voidaan saada ennalleen synnin turmelemassa

maailmassa. Ihminen ei kuitenkaan pysty omin avuin vapautumaan synnistä, joka turmelee hänen ajatteluaan ja toimintaa. Ainoastaan Jumalan puuttuminen asioihin voi pelastaa ihmisen. (Puolimatka 2008, 16–17.)

Kristillistä kasvatusta kuvataan kuudella ulottuvuudella: opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen. Ulottuvuudet ovat kytköksissä toisiinsa ja vastavuoroisessa yhteydessä. Opillisella ulottuvuudella tarkoitetaan kristinuskoon kuuluvia oppien ja uskomuksien välittämistä. Uskomukset eivät ole pelkästään tiedollisia vaan niihin sisältyy luottamuksen näkökulma. Kristillisessä kasvatuksessa välitetään kuvaa hyvästä ja rakastavasta Jumalasta. Opillisen ulottuvuuden ilmentäjänä raamatunkertomuksilla on keskeinen asema. Raamattu on historiallinen kirja, joka kertoo Jumalan toiminnasta ihmiskunnan eri vaiheissa. Kertomusten avulla on mahdollista käsitellä erilaisia elämänskysymyksiä myös tämän päivän ihmisen näkökulmasta. (Muhonen & Tirri 2008, 78.)

Kristilliseen kasvatukseen kuuluu myös rituaalinen ulottuvuus eli kristilliset tavat ja perinteet. Niitä ovat muun muassa kirkkovuoden seuraaminen, jumalanpalveluselämä, rukoileminen ja hengelliset laulut. Yhteiset rituaalit tarjoavat kokemuksia ja luovat turvallisuutta. Niihin liittyy myös tiedollinen näkökulma sillä ne auttavat ihmisiä ymmärtämään erilaisten tapojen perinteiden merkitystä. Rituaalit auttavat ihmistä irrottautumaan arjesta ja hiljentymään pyhän edessä. Kokeukselliseen ulottuvuuteen sisältyy kasvatussuhteen emotionaalinen. Kristillisen kasvatuksen avulla on mahdollisuus tarjota kokemus turvallisesta ja rakastavasta Jumalasta ja sitä kautta luottamus elämään. Luottamus elämään perustuu siihen, että ihminen saa kokea olevansa suuremman kannateltavana, hyvässä käsissä. Kristillisessä kasvatuksessa usko ei ole vain asioiden totena pitämistä tai ulkoisia tapoja vaan kokonaisvaltaista turvautumista Jumalaan. (Muhonen & Tirri 2008, 78–79).

Kristilliseen kasvatukseen kuuluu olennaisena osana myös eettis-moraalinen ulottuvuus eli eettiset periaatteet ja moraalinen toiminta. Kristillisen etiikan perustana ovat rakkauden kaksoiskäsky ja kultainen sääntö, jotka haastavat ihmistä vastuuseen ja lähimmäisen rakastamiseen. Kristillisen kasvatuksen tehtä-

vä on ohjata kasvatettava kohti hyvää ja oikeaa sekä välittää heille tärkeitä arvoja. Voidaan puhua arvokasvatuksesta, johon sisältyy eettisten periaatteiden opettaminen. Lähimmäisenrakkaus kokoaa yhteen keskeiset arvot ja periaatteet kristillisessä kasvatuksessa kuten toisen huomioimisen, kunnioittamisen ja erilaisuuden hyväksymisen. (Muhonen & Tirri 2008, 79–80.)

Kristillinen kasvatusta on ihmisen kokonaispersoonallisuuden. Siihen kuuluu olennaisena lämmintä ja turvallista ilmapiiriä sekä huolenpitoa ja rakkauden osoittamista. Arkisen yhdessäolon ja tavallisen elämän arvostaminen kuuluu olennaisena osana kristillisyyteen. Kristillisuus ei ole jotain tavallisesta elämästä irrallista vaan siihen olennaisesti kuuluvaa. Huolenpidolliselle ulottuvuudelle on tyypillistä kasvatettavan perustarpeista huolehtiminen ja kasvatussuhteen positiivinen tunneilmapiiri. Kristillisellä kasvatuksella on myös pedagoginen ulottuvuus, jolla tarkoitetaan kristillisen kasvatuksen toteuttamiseen liittyviä sisällöllisiä ja menetelmällisiä ratkaisuja sekä niiden taustalla vaikuttavia periaatteita ja lähtökohtia. Perinteisiä kasvatustieteitä ovat esimerkiksi kerronta ja keskustelu. Kokonaisvaltaisuuden vuoksi siinä on kuitenkin mahdollista hyödyntää monenlaisia lähestymistapoja, jotka tukeutuvat yleiseen kasvatustieteelliseen tietoon. (Muhonen & Tirri 2008, 80–81.)

5.2 Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Rippikoulusuunnitelmassa 2001 hyödynnetään erityisesti konstruktivistista oppimisteoriaa (Pruuki & Tirri 2004, 37). Konstruktivismi ei ole yhtenäinen teoria, vaan siinä on useita eri suuntauksia vaan se juontaa juurensa monesta eri lähteestä. Konstruktivismin eri suuntauksia yhdistää näkemys siitä, että tieto ei ole koskaan vain tietäjästäan riippumatonta objektiivista heijastumaa maailmasta, vaan se on aina yksilön itsensä rakentamaa (Tynjälä 2002, 37). Sen mukaan oppiminen tapahtuu siten, että oppija rakentaa oppimistaan yksinkertaisista elementeistä isommaksi kokonaisuudeksi. Oppija nähdään aktiivisena tiedon muokkaaja ja tietokäsitys on dynaaminen. Perustana uuden oppimiselle on aikaisemmin opittu, johon uusi opittava asia sijoitetaan. Tässä on tärkeää oppijan oma aktiivinen toiminta, sillä hän on itse tiedon konstruoija eli tietorakenteiden

muodostaja. Oppija ei siis ole vain tyhjä astia, joka täytetään tiedolla vaan hän on aktiivisesti merkityksiä etsivä ja niitä rakentava toimija. (Räsänen 2008, 290; Tynjälä 2002, 37.)

Räsänen (2008, 291) mukaan jokainen on joskus kokenut asioita, joita ei ymmärrä eikä osaa tulkita. Vasta kun oikeasti ymmärrämme jonkin uuden asian, pystymme työstämään sen sisäisesti. Uusia asioita ei pelkästään kopioida entiiseen tietovarantoon, vaan niitä täytyy ensin aktiivisesti koetella ja kokeilla käytännössä. Oppija voi esimerkiksi haluta nähdä, mitä uudella havainnon kohteella voi tehdä.

Kaikenlaisen uuden oivaltamisen ja oppimisen voidaan ajatella perustuvan aikaisemmin opittujen asioiden ja uusien tietojen välisten yhteyksien löytymiselle. Esimerkiksi Raamatun tapahtumien opetuksessa niiden merkityksen oivaltaminen syvenee oppijan oman kehitystason mukaan. Ajattelun kehitys luo pohjaa tapahtumien syvemmälle ymmärtämiselle vasta myöhemmin. Uuden asian konstruointi edellyttää tapahtumien näkemistä sekä alkuperäisessä maantieteellisessä ja historiallisessa kontekstissa että sen soveltamista tähän aikaan. Konstruointiprosessi on siis tapahtumien merkityksen ja vaikutusten soveltamista omaan elämään, tähän aikaan ja tähän ympäristöön. (Räsänen 2008, 291.)

Ihmisen koko elämänkaari on jatkuvaa muutosta, kehitystä ja kasvamista. Samaa voidaan ajatella myös uskonnollisuudesta. Ihmisen usko siis muuttuu elämänkaaren eri vaiheissa. Kehitykseen vaikuttavat sekä sisäiset, psyykkiseen kehitykseen liittyvät tekijät että ulkoiset ympäristötekijät. Kun kerran usko elää ja muuttuu, kasvatuksessa on lähdettävä siitä, että kasvatusta sopii kasvatettavien edellytyksiin käsitellä tietoa. Kasvatettavaa tulee kuitenkin haastaa myös aina syvällisemmälle tasolle, jossa pintatietoon liittyy sekä älylliseen oivaltamiseen että kokemuksen kautta uutta oivaltamista. (Räsänen 2008, 292-293.)

5.3 Kokemuksellinen oppiminen ja toiminnalliset oppimismenelmät

Ihmiset ovat aina oppineet toinen toisiltaan. Toiminnallinen oppiminen eli tekemällä oppiminen on vanhin oppimismenetelmä. Monet tärkeät tiedot ja taidot on kautta historian opittu harjoittelun tuloksena. Pienellä lapsella se on ensimmäinen tapa oppia, sillä lapsi ensin seuraa mitä muut tekevät, ottaa mallia ja tekee sitten perässä. Toiminnallisia menetelmiä käyttämällä oppiminen tapahtuu kokeilemalla, tekemällä ja osallistumalla. Tavoitteena ei ole toiminta itsessään vaan oppiminen ja siksi oppimiselle ja kasvatukselle on asetettava päämäärä, kuten muissakin menetelmissä. Toiminnallisuus, esimerkiksi peli, leikki tai muu, voi palvella paljon useampia ja syvällisempiä tavoitteita kun menetelmiä käytetään suunnitelmallisesti. (Räsänen 2008, 228–299.)

Käytännön uskonnonpedagogiikka painottaa eläytymisen ja kokemisen merkitystä. Nuorelle ei pidä vain kertoa elämästä, vaan hänen on saatava kokea sitä. Pelkkä informaation antaminen asioista ja elämän todellisuudesta ei riitä. Kokemus on aina kokonaisvaltaisempaa kuin pelkkä tieto: se on huomaamista, ymmärtämistä, koskettamista ja kosketetuksi tulemistä. Nuorellakin on jo takanaan elettyä elämää ja kokemus rakentuu jo olemassa olevalle kokemukselle. Uusi kokemus liittyy vanhaan jäsentäen ja syventäen tai muuttaen sitä. (Mäkinen 2008, 344.)

Kokemuksellisen oppimisnäkömyksen ajatus on, että oppiminen etenee konkreettisia kokemuksia ja toimintaa reflektoiden kohti ilmiön teoreettista ymmärtämistä ja parempia toimintamalleja. Oppimisen tavoitteena on hyvän "käyttöteorian" muodostuminen ja sen soveltaminen. Kokemuksellisessa oppimisnäkömyksessä korostetaan perinteistä kognitiivista näkemystä enemmän ulkoista konkreettista tekemistä eli käytäntöön soveltamista. Kokemuksellisessa oppimisessä voi korostua yksilön aktiivinen kokeilu, jossa käytännön toiminta ja ihmisiin tai tilanteisiin vaikuttaminen korostuu. (Itä-Suomen yliopisto i.a.)

Toiminnalliseen oppimiseen sisällytetään määrittelytavasta riippuen erilaisia aktiiviseen toimintaan perustuvia opetusmenetelmiä käsitöistä aina draamalliseen ilmaisuun. Kyseessä ei siis ole yksittäinen tarkkarajainen opetusmenetel-

mä, vaan joukko erilaisia lähestymistapoja, joita yhdistää yksi ajatus: sellaista toimintaa, jossa on runsaasti yhteyksiä oppimistavoitteeseen, tuottaa parhaan oppimistuloksen. Konkreettinen toiminnallisuus on muita menetelmiä parempi esimerkiksi asennekasvatuksessa ja uskonnonharjoittamisessa. Teoriatieto ei auta esimerkiksi jumalanpalveluselämän avautumisessa eläväksi todellisuudeksi ja jokapäiväiseksi tavaksi. (Räsänen 2008, 299.)

Toiminnallinen oppiminen on usein sosiaalinen tapahtuma, joka palvelee useita eri tavoitteita. Toiminnallisissa menetelmissä tarvitaan yhteistyötä ongelmien ratkaisemiseksi. Toiminnallisuus ikään kuin luonnostaan ohjaa auttamaan toisia, tai jos näin ei tapahdu, on kasvattajan tehtävä suunnata toiminta oikeille raiteille. Väsyneiden, levottomien ja motivoitumattomien kasvatettavien kanssa työskenneltäessä ovat toiminnalliset menetelmät ylivoimaisia. Tärkein ominaispiirre toiminnallisuudessa on konkreettisuus. Kristinuskon on rikas ja monipuolinen, ja samalla monitulkintainen, eivätkä kaikki vertauskuvat aukea aina helposti. Toiminnallisessa kasvatuksessa ollaan suoraan siinä todellisuudessa, johon opiskelu kohdistuu. Oppiminen tapahtuu tutustuen, kokeillen, harjoitellen ja osallistuen. Kristinuskon monien vaikeiden asioiden omaksumisessa ei auta pelkkä teoria ja erityisesti elämäntaitojen oppiminen tapahtuu parhaiten tekemällä. (Räsänen 2008, 299.)

5.4 Pienryhmäoppiminen ja turvallinen ryhmä

Rippikoulussa raamattuopetus on useimmiten pienryhmäopetusta. Pienryhmässä nuorilla on mahdollista olla aktiivisia ja kaikilla on mahdollisuus puhua, kysyä ja toimia, jolloin työskentely usein tuottaa hedelmällisiä ideoita ja ajatuksia. Nuorten turvallisuuden tunnetta lisää se, että vuorovaikutus tapahtuu vain muutamien henkilöiden kesken. Nuorten omat ajatukset usein laajentavat nuoren ymmärrystä opiskeltavasta asiasta. Pienryhmätyöskentely usein edistää nuoren omaa vastuunottoa oppimisesta ja aktivoi häntä tiedon hankkijana ja tuottajana. Pienryhmä tarjoaa turvallisen paikan jakaa sellaisiakin ajatuksia, jotka isossa ryhmässä tuntuisivat liian henkilökohtaisilta. (Pruuki 2010, 155; Haapaniemi & Raina 2014, 126.)

Opiskelun alkuvaiheessa on hyvä, jos pienryhmälle annetut tehtävät eivät ole sisällöltään kovin merkityksellisiä, mutta jotka auttavat ryhmää kiinteytymään. On kuitenkin hyvä pitää yllä tasapaino ryhmän välisten suhteiden parantamisessa ja oppimisen välillä. Jos oppimisprosessi korostuu liikaa, tulee työskentelestä helposti tylsää ja vastenmielistä. Jos taas ryhmän jäsenten väliset suhteet korostuvat, heikkenee ryhmän kyky suoriutua tehtävästä, sillä ryhmä ei keskity tehtävän tekoon vaan nauttii yhdessäolosta. Ongelmia voi tulla, jos ryhmältä puuttuu selkeä ja mielekäs tekeminen, tai se ei kykene tekemään yhteistyötä. Tähän ongelmaan pyrkii materiaalini tarttumaan. Ohjeistuksen pitää olla selkeä ja antaa valmiita kysymyksiä ja tehtäviä eikä vain pyytää ryhmää keskustelemaan yleisellä tasolla. Yhteistyötä voi parantaa sillä, että alussa on tehtäviä jotka auttavat ryhmän jäseniä tutustumaan toisiinsa tai jakamaan kuulumisia. (Pruuki 2010, 156.)

Pienryhmässä aktiivinen osallistuminen on mahdollista kaikille ryhmän jäsenille, toisin kuin isossa ryhmässä. Tämä koskee sekä puheliaita, että hiljaisia oppilaita. Puheliaalla ei ole opettajakeskeisellä oppitunnilla kovinkaan paljon mahdollisuuksia purkaa energiaansa ja hiljainen jää helposti sivuun, ellei opettaja aivan tarkoituksella kiinnitä häneen huomiota. Opettajan tai ohjaajan on hyvä tuntea keinot, joilla, millä ryhmiä on mahdollista auttaa alkuun ja kehittymään. Ilman osaamista menetetään paljon mahdollisuuksia saada oppilaat osallistumaan, sitä kautta aktivoitumaan ja samalla tuntemaan vuorovaikutuksen ja oppimisen ryhmässä turvalliseksi. (Haapaniemi & Raina 2014, 127–129.)

Ryppäästä ryhmäksi – turvallisen ryhmän rakentaminen Mikko Aalto (2000, 15) kuvailee, että turvallisuus on yksilön tai ryhmän tila, jossa on mahdollisimman vähän ihmisen minuutta uhkaavia tekijöitä, jotka voisivat synnyttää pelkoa, häpeää tai arvottomuuden tunnetta. Syvimmässä merkityksessään turvallisuus on tietoisuutta hyväksytyksi tulemisesta.

Ryhmädynamiikka on ryhmän sisäiset voimat, jotka saattavat olla kokijan kannalta hyvin tärkeitä. Se syntyy ryhmän jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta ja kommunikaatiosta. Ryhmässä henkilö viestittää asioita muille ryhmä jäsenille ja ryhmä reagoi siihen ja jotkut kommentoivat sitä. Tämä on kahden henkilön väli-

siä vuorovaikutusepisodeja. Ryhmän vuorovaikutus etenee koko ajan kahdenvälisten vuorovaikutusten sarjoina. Ryhmän turvallisuus etenee sitä mukaa, kun kahdenvälisten vuorovaikutusten määrä lisääntyy. (Kopakkala 2008, 37-38.)

Turvallinen ryhmä nostaa esiin parhaat puolet. Turvallisessa ryhmässä jopa ne piirteet, joita on pidetty kehittymättöminä, jalostuvat. Ihminen kokee saavansa olla juuri sellaisena kuin on, myös heikkoudet hyväksytään. Erittäin turvallisessa ryhmässä saatetaan jopa uskaltaa paljastaa kipeimpiäkin asioita ja kokea syvää hyväksyntää, välittämistä ja arvostusta. Turvallisessa ryhmässä itsetunto vahvistuu ja uskalletaan ajatella myös muiden parasta. Turvallisia ryhmiä tarvitaan, sillä oppiminen nähdään vuorovaikutustapahtumana, jossa oppija on oppimisen subjekti. Tiedollisessa oppimisessa turvallinen ryhmä toimii mielipiteen ja tunteiden ilmaisun sekä luovuuden lähtökohtana. (Aalto, 2000, 15.)

5.5 Erilaiset oppimistrategiat ja oppimistyyli

Oppimisstrategialla tarkoitetaan tapaa tai keinoa, jolla oppija suorittaa tietyn oppimistehtävän tai kokonaisuuden. Oppimistrategiat jaetaan pintasuuntautuneeseen ja syväsuuntautuneeseen oppimiseen. Pintasuuntautunut oppija kiinnittää huomionsa asian tai ilmiön pinnallisiin ominaisuuksiin ja pyrkii muistamaan ne sellaisenaan. Syväsuuntautunut oppija taas pyrkii ymmärtämään kokonaisuuden ja olennaisen sisällön sekä merkityksen. Hän pyrkii tietojen soveltamiseen, vertailuun ja analysointiin, jolloin uusi tieto suhteutetaan aikaisempaan tietoon. Syväsuuntautuneen oppijan oppimista voi tukea edistämällä avointa vuorovaikutusta sekä ohjaamalla oppija tarkastelemaan oppimateriaalista pääasioita ja pohtimaan sovellusmahdollisuuksia. Tärkeää on, että oppijalta ei edellytetä yksittäisten asioiden muistamista kuin asioiden muistamista vaan niiden soveltamista uusiin asiayhteyksiin. (Pruuki 2008, 25.)

Oppimistyyliä on kysymys pysyvästä tavasta käyttää tiettyjä oppimisstrategioita. Oppimistyyleistä voidaan erottaa suuntautumaton, toistamisuuntautunut, merkityssuuntautunut ja soveltamissuuntautunut tyyli. Suuntautumattomalle oppimistyyliä on ominaista se, että opiskelija ei kykene erottamaan olennaista

epäolennaisesta eikä pysty muodostamaan asiasta tai ilmiöstä kokonaiskuvaa. Toistamisorientoituneet taas pyrkivät opettelemaan keskeiset asiat ulkoa. Merkitysorientoituneet oppijat keskittyvät asioihin, jotka hän itse kokee tärkeäksi ja kiinnostavaksi. Hän pyrkii ymmärtämään olennaisen eikä juutu yksityiskohtiin. Soveltamissuuntautunut oppija taas kiinnittää huomiota niihin asioihin, joilla hän nekee yhteyden käytännön elämään, eli pyrkii soveltamaan tietoa käytäntöön. (Pruuki 2008, 26.)

Ihmisellä on käytössään erilaisia kanavia, joiden kautta hän ottaa vastaan tietoa ja joita hän käyttää opettellessaan ja omaksuessaan uusia asioita. Uutta tietoa omaksuessamme käytämme lähinnä neljää kanavaa. Yksi oppii käyttäen visuaalista eli näkökanavaa hahmottaakseen sen kautta mitä näkee. Toinen hyödyntää auditivista eli kuulokanavaa tiedon vastaanottamiseen ja oppimiseen. Kolmas oppii parhaiten kinesteettisesti eli kokemuksen kautta, minkä kautta on itse tekemällä oivaltanut, ja neljäs puolestaan oppii ja muistaa parhaiten taktiilisesti eli sen, mitä on käsillä saanut koskettaa ja kokeilla. (Riihimäki 2005, 194.)

Rippikoulutyössä, myös raamatturyhmissä, olisikin hyvä miettiä, miten saisimme eri kanavat laaja-alaisesti käyttöön, erityisesti taktiilinen ja kinesteettinen osaksi opetusta. Nuori, jolla vaikeuksia oppimisessa, ei hyödy esimerkiksi siitä, että joutuu kirjoittamaan paljon, pohtimaan asioita ja opettelemaan asioita ulkoa. Viestinnän välineitä on paljon, samoin keinoja ja tapoja opettaa uusia asioita. Erilaisten opetusmenetelmien käyttö yhdessä ja rinnakkain mahdollistaa useamman nuoren osallistumisen aktiivisemmin työskentelyyn. Tämä edesauttaa asioiden käsittelyä ja sisäistämistä. (Riihimäki 2005, 194-195.)

5.6 Erilaiset oppijat

Kirkon tulee pitää huolta myös niistä nuorista, jotka tarvitsevat erityistä tukea (Kirkkohallitus 2012, 58). Oppimisvaikeuksiin törmää jatkuvasti, sillä niitä arvioidaan esiintyvän 10–15 prosentilla lapsista, yleisemmin pojilla kuin tytöillä. Rippikoulun käyvistä nuorista monella on eritasoisia diagnosoituja vaikeuksia oppia

asioita: oppia, työstää, ymmärtää, sisäistää, käsitellä, muistaa sekä ottaa käyttöön oppimiaan asioita. (Riihimäki 2005, 190.)

Erilaisten oppimistyylien ja oppimisvaikeuksien tiedostaminen on tärkeää kasvat-
tus- ja opetustyössä. Rippikoulussa se on erityisen tärkeää, sillä kyseessä ovat
usein abstraktit asiat, jotka ovat rippikouluikäiselle vaikeita käsittää. Asioita on
näin ollen vaikea ymmärtää, oppia ja palauttaa mieleen. Opetuksen tulisikin olla
sellaista, että opiskeltava asia on nuoren mielestä kiinnostavaa. Tämä tarkoit-
taa, että on kartoitettava nuorten omat kysymykset opiskeltavasta asiasta. (Rii-
himäki 2005, 193.)

Tavallisin oppimishäiriö on lukihäiriö eli dysleksia. Sitä esiintyy noin 10–15 pro-
sentilla koululaisista, vaikeana 3–5 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että rippikoulu-
leirillä joka neljännellä on jonkinasteinen luki- tai kirjoitushäiriö. Tällaisella nuo-
rella on vaikeuksia lukemisessa ja kirjoittamisessa, eikä hän yleensä tee niitä
mielellään. Hän lukee sanoja väärin, hänellä on vaikeuksia ymmärtää luke-
maansa tai hahmottaa kokonaisuutta. (Riihimäki 2005, 190.)

Toinen yleinen oppimishäiriö on erilaiset tarkkaavaisuushäiriöt. Nuorella joka
siitä kärsii, puuttuu kyky ylläpitää tarkkaavaisuuttaan sillä kaikenlaiset ärsykkeet
häiritsevät nuorta, hän ei pysty aina kontrolloimaan reaktioitaan, hän saattaa
turhautua nopeasti sekä olla aggressiivinen. Etenkin sellaiset tehtävät tuottavat
vaikeuksia, jotka vaativat pitkäaikaista keskittymistä. Nuori on hätäinen ja odot-
taminen on vaikeaa, kuten oppiminenkin. Diagnosoiduista tarkkaavaisuushäiri-
öistä tunnetuin on AD/HD, johon sisältyy ylivilkkautta. Tällaiselle nuorelle on
tyypillistä levottomuus ja impulsiivisuus. (Riihimäki 2005, 191.)

Erilainen oppija ei pysty hyödyntämään täysin niitä voimavaroja, joita hänellä
on. Näiden nuorten kohtaaminen haastaa kasvattajia miettimään uudelleen toi-
mintatapoja, sitä miten asioista puhutaan, miten niitä opetetaan ja miten erilai-
set oppijat otetaan huomioon toiminnassa. Rippikoulussa on mahdollista löytää
erilaiset oppijat jo heidän ilmoittautuessaan rippikouluun. Kaikkien erilaisten op-
pijoiden löytäminen ei kuitenkaan ole helppoa, ja moni jää vaille lisätukea tai
apua. (Riihimäki 2005, 192.) Esimerkiksi Espoon Tuomiokirkkoseurakunnassa

jokainen nuori haastatellaan leirin alkuvaiheessa, jolloin tulee usein esiin tieto oppimisvaikeuksista. (Ylitolonen, 2014.)

Erityisoppijan mukana olo vaatii joustavuutta, aikaa, vaivaa ja toimintatapojen muuttamista sellaisiksi, että ne voivat palvella jokaista. Tarvitaan erilaisuuden hyväksymistä, niin työntekijöiltä kuin toisilta nuorilta. Rippikoulutyössä pitää miettiä teetettävien tehtävien merkitystä ja sisältöä, työskentelyjen pituutta ja hyvän työskentelyilmapiirin rakentamista. Tärkeää on miettiä myös miten vähentää levottomuutta ja miten ennaltaehkäistä pettymyksiä ja turhautumisia. (Riihimäki 2005, 198.) Parhaimmillaan erilaisen oppijan läsnäolo on rikkaus. Onkin tärkeä miettiä, onko toiminta sellaista, että kaikenlaisilla nuorilla olisi mahdollisuus olla osallisina seurakunnan toiminnassa. (Tuominen 2009.)

6 OPINNÄYTETYÖN VAIHEET

Opinnäytetyön tekemisessä oli monta erilaista vaihetta ja niiden ylös kirjoittaminen oli tärkeää. Ensimmäiseksi oli yhteistyökuvion sopiminen Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan kanssa. Tämän jälkeen tein alustavan aikataulun ja suunnitelman, jonka mukaan etenin prosessissa.

Aloitin materiaalin työstämisen kartoittamalla teoriapohjaa. Tahdoin teoriasta kattavan ja monipuolisen, jotta voin tehdä materiaalista monipuolisen. Pitkä prosessi mahdollisti asioiden pohtimisen useasta eri näkökulmasta. Teorian kirjoittaminen on toiminut pohjana materiaalin teolle. Ilman hyvää teoriapohjaa olisi ollut vaikea luoda materiaalia, joka palvelisi kohderyhmää. Olen tutustunut rippikoulun lähtökohtiin, rippikoulussa oppimiseen ja rippikouluikäisen nuoren kehitysvaiheisiin.

6.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Espoon Tuomiokirkkoseurakunnalle rippikouluille raamismateriaali. Tarkoitus oli tehdä materiaali, jonka avulla rippikoululaiset voivat pohtia heitä askarruttavia asioita, joka innostaisi lukemaan Raamattua ja jonka avulla erilaiset oppimistyylit tulisivat huomioiduksi. Tavoitteena oli myös isosten osallisuuden tunteen lisääminen Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan rippikoulutyössä, sillä he ovat materiaalin pääasiallisia käyttäjiä pienryhmänohjaajina.

Tavoite on, että isokset rippikoululaisten ohella innostuisivat Raamatun lukemisesta, oppisivat uutta ja pääsevät turvallisessa ympäristössä pienryhmässä keskustelemaan nuorten mieltä askarruttavista asioista. Materiaalin on tarkoitus olla sellainen, joka herättäisi nuorten mielenkiinnon Raamattua kohtaan ja nostaisi kysymyksiä, joita yhdessä pohtia pienryhmässä. Tarkoitus on korostaa materiaalissa kokemuksellisuutta ja toiminnallisuutta, ja sen kautta siirtää vastuuta oppimisesta ryhmälle. Tällä tavoin jokainen raamiskerta olisi omanlaisensa.

Pidemmällä aikavälillä tavoite on kehittää ja yhtenäistää Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan rippikoulutyötä raamisten osalta. Tällä hetkellä Tuomiokirkkoseurakunnalla ei ole yhteistä materiaalia ja moni työntekijä valmistelee itse raamiksen ennen leirille lähtöä. Tarkoitus on siis helpottaa työntekijöiden leirisuunnittelua (Ylitolonen 2014).

6.2 Prosessin kuvaus

Opinnäytetyöprosessi alkoi syksyllä 2014, kun sain Espoon Tuomiokirkkoseurakunnalta idean lähteä kehittämään uutta raamismateriaalia heidän rippikoulutyöhön. Opinnäytetyöprosessi alkoi tutustumalla aikaisempia opinnäytetyö hankkeisiin, joissa on tehty seurakunnalle raamismateriaalia.

Talvella 2015 tapasin Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan nuorisotyönohjaaja Sanna Ylitolosen. Sovimme hänen olevan yhteyshenkilöni ja työelämäohjaajani. Sovimme tapaamisella alustavasti kevään aikataulusta ja testirippileirin ajankohdasta. Seuraava tapaaminen Ylitolosen kanssa oli helmikuussa, jolloin tapasin myös kirkkoherra Antti Kujanpään. Tapaamisessa sovimme tarkemmin kevään aikataulusta, teimme yhteistyösopimuksen ja hain tutkimuslupaa isosten ryhmähaastattelua varten.

Halusin alusta asti ottaa isokset mukaan raamismateriaalin tekoprosessiin, sillä isosilla on hyviä ja tuoreita ideoita joita hyödyntää. Isosten mukanaolo rippikoulun alusta lähtien vahvistaa ajatusta rippikoulusta yhteisenä prosessina. Isosten haastattelun avulla sain Raamattu materiaalista sellaisen, että se vastaa nuorten omiin kysymyksiin ja tarpeisiin ja tällä tavalla lisätä osallisuutta.

Toteutin teemallisenryhmähaastattelun isoskoulutettaville maaliskuussa, jonka tukena on Webropol-kysely, jotta nuoret uskaltaisivat vastata syvällisemmin miettimättä mitä muut ajattelevat. Haastatteluja oli kolme, sillä Tuomiokirkkoseurakunnassa on kolme isoskoulutusryhmää. Ensimmäisellä haastattelukerralla isoskoulutettavia oli paikalla 28, toisella 22 ja kolmannella kerralla vain 18 ja heistäkin suurin osa vasta aloittanut isoskoulutuksen. Haastattelussa kartoitin

muun muassa, mitä odotuksia isosilla on raamiksilta, millainen on hyvä raamis, onko jotain mitä itse haluaisit Raamatusta tietää tai oppia ja onko ideoita tai toiveita toiminnallisista menetelmistä (LIITE 2).

Kirkkoherra Antti Kujanpään toiveesta tein myös pienimuotoisen kyselyn seurakunnan rippikoulutyössä oleville työntekijöille kartoittaakseni myös heidän toiveitaan materiaalin suhteen. Kysely lähetettiin kaikille 15 rippikoulutyötä tekeväälle, mutta vain seitsemän vastasi kyselyyn.

Ensimmäinen materiaalin esittäminen Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan työntekijöille oli toukokuussa rippikoulutyöntekijöiden yhteisessä kokoontumisessa. Testileirinä toimi kesäkuun alussa pidetty rippileiri jossa olin mukana ohjaamassa isosia materiaalin käytössä. Seurasin sen toimivuutta muun muassa kyselemällä joka raamiskerran jälkeen isosilta, miltä materiaali tuntui käytössä. Materiaali oli testissä myös kolmella muulla rippileirillä joista keräsin palautetta työntekijöiltä.

Syksyllä 2015 tein kesällä saadun palautteen perusteella muutoksia materiaalin. Lisäksi kirjoitin lisää teoriaa muun muassa nuoruudesta, jonka pohjalta heräsi tarve tehdä lisää muutoksia materiaalin. Syyskuussa esitin työnosan ja siellä saadun palautteen pohjalta jatkoin materiaalin hiomista ja toin teoriaa lähemmäs materiaalia.

Lokakuussa 2015 jätin opinnäytetyön esitarkastukseen ja esitin sen marraskuussa julkistamisseminaarissa. Julkistamisseminaarissa saadun palautteen pohjalta kiinnitin erityistä huomiota materiaalin selkeyteen ja jatkoin sen hiomista. Valmiin työn palautin aikataulun mukaisesti marraskuun lopussa.

6.3 Teoria käytäntöön

Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan isosten ja työntekijöiden haastattelun lisäksi hain ideoita materiaaliin aikaisemmista opinnäytteistä, kesätöissäni käyttämistä materiaaleista ja julkaistuista raamismateriaaleista. Hain materiaalille pohjaa Raamis Löytöretki (Pruuki, Pruuki & Hakola 2007) kirjasta, King Is Raamattuhet-

kimateriaalista rippikouluun (Lahtinen 2010) ja Markus-hetkiä – Rippikoulun raamattuhetkimateriaali Markuksen evankeliumista (Sipilä 2013). Lisäksi käytin apuna Raamatunlukijain liiton nettisivuilta löytyvää materiaalia Isän ideaa (i.a.) ja Mailis Janatuisen (i.a.) ilosanomapiiriä. Poimin materiaaleista ideoita tehtäviin ja kysymyksiin muokaten ne tarkoitukseen sopivaksi ja oman näköiseksi.

Teoriasta ja aikaisemmista opinnäytetöistä nousi esille yleinen tapa rakentaa raamis materiaali yhden evankeliumin ympärille. Se nousi esille toiveena myös Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan työntekijöille tehdystä kyselystä. Valitsin materiaalin pohjaksi Luukkaan evankeliumin muun muassa siksi, että englantilaisen teologian tutkijan David Pawsonin (2007, 784) mukaan se on kirjoitettu sellaisille, jotka eivät vielä tunne hyvin kristinuskoa. Luukas on Raamatun ainoa niin sanottu pakana kirjoittaja ja on haluaa ihmisten oppivan Jeesuksesta. Luukkaan evankeliumi on ainoa evankeliumi, josta löytyy kertomukset Laupiaasta samarialaisesta, Tuhlaajapojasta ja Sakkeuksesta. Yhden evankeliumin valitseminen auttaa rippikoululaisia saamaan yhdestä kirjasta kokonaiskuvan leirin aikana.

Teorian pohjalta raamismateriaalin pohjaksi tuli konstruktivistinen oppimiskäsitys, että ihminen ei ole tyhjä taulu vaan hän rakentaa kaiken uuden tiedon vanhan päälle. Tämän takia minulla on materiaalissa paljon avoimia kysymyksiä johon moneen ei ole niin sanottua oikeaa vastausta, sillä jokaisella nuorella voi olla omanlaisensa ennakkotieto asiasta. Tämän toivon tuovan rikkautta keskusteluun. Avoimet kysymykset myös tukevat syväsuuntautunutta oppijaa, sillä hän pääsee pohtimaan asiaa syvällisemmin, kuin kyllä – ei vastaukseen. Materiaalissa on myös sellaisia kysymyksiä, joihin on niin sanottu oikea vastaus, joka tukee pintasuuntautunutta oppijaa.

Muun muassa rippikoulusuunnitelmassa puhuttiin, että on tärkeää käydä rippikoulussa nuoria kiinnostavia aiheita ja erityisesti Raamattua käsittelevien aiheiden on hyvä kiinnostaa nuoria. Siksi materiaali pyrkii kaikissa kohdissa kiinnittymään nuorten omaan elämään, jotta he huomaisivat Raamatun sanoman olevan ajankohtainen ja lukemisen arvoinen yhä tänä päivänä. Nuorten odotuksiksi

rippikoululta mainitaan muun muassa eksistentiaalisten kysymysten pohtiminen, jota materiaalissa käsitellään useammassa kohdassa.

Teoriassa nousi esille erilaiset tavat oppia, ja siksi otin huomioon isoskoulutettavien toiveet siitä, että muutamassa kohdassa on mahdollisuus valita joko keskustelu tai toiminta. Näin isokset voivat itse valita ryhmänsä mukaan mitä tehdä toiminnallisessa osiossa. Tehtävät ovat hieman erilaisia joka kerralla. Välillä on enemmän keskustelua, joka tukee auditiivista oppijaa ja välillä taas painottuu tekeminen, joka tukee kinesteettistä oppijaa. Jotkut tehtävät, kuten esimerkiksi lyhyen näytelmän teko on kokemuksellista ja kokonaisvaltaista oppimista mikä tukee kaikkia oppimistyyplejä. Toiminnalliset harjoitteet sopivat hyvin myös oppimis- ja keskittymisvaikeuksia omaavia oppilaita keskittymään. Erilaiset oppimisvaikeudet otetaan huomioon muun muassa sillä, että tehtävän annot ovat mahdollisimman selkeitä ja kirjoitustehtäviä ei ole kuin pari. Oppimisvaikeuksiin voi kuulua esimerkiksi keskittymisvaikeuksia ja siksi materiaali on monipuolisesti erilaisia toiminnallisia tehtäviä, eikä vain keskustelua eli paikallaan istumista. Lisäksi otin erilaiset oppimistyylit ja -strategiat huomioon tekemällä paljon kysymyksiä, joista voi ajankäytön mukaan valita kysyykö kaikki tai vain osan.

Teoria ja Tuomiokirkkoseurakunnan isokset puhuivat turvallisen ryhmän tärkeydestä ja olen tämänkin huomionut materiaalissa, sillä ihminen oppii paremmin turvallisessa ympäristössä. Materiaalin alussa hieman tutustutaan ja muutama kerta alkaa toiminnallisella tekemisellä, jonka on tarkoitus murtaa jäätä ryhmäläisten välillä. Muuten materiaali etenee niin, että teemat ja kysymykset vaikeutuvat loppua kohden.

Kristillisestä kasvatuksesta ja nuoren minäkuvan ja itsetunnon rakentumisesta nousi se, että ne ovat rippikouluikäisille tärkeitä ja rippikoulu on hyvä paikka auttaa nuorta rakentamaan hyvä itsetunto. Raamismateriaali välittää kuvaa armollisesta ja rakastavasta Jumalasta, joka rakastaa ihmistä sellaisena kuin hän on. Materiaalissa käsittelen isosten toiveesta ajankohtaisia aiheita, kuten ihmisarvoa, joka liittyy läheisesti kristilliseen ihmiskuvaan.

Kristillisessä kasvatuksessa puhutaan myös muun muassa rituaalisesta ulottuvuudesta. Sen takia jokaisen raamiskerran loppuun on kirjoitettu lyhyt rukous, jonka isonen voi lukea, ellei halua rukoilla omin sanoin. Rukous on yleinen tapa päättää kokoontumiset ja se mahdollistaa lyhyen rauhoittumishetken. Tavoite on, että rukouksesta tulisi luonnollinen tapa nuoren arkeen.

Kristillisen kasvatuksen ulottuvuuksista nousee myös eettis-moraalinen puoli. Kristillisen kasvatuksen tehtävä on välittää tärkeitä arvoja kuten toisen kunnioittaminen ja erilaisuuden hyväksyminen, ja siksi raamiksissa näitä asioita pohditaan paljon. Arvopohdintojen tärkeys tulee esille myös rippikoulusuunnitelmasta.

7 RAAMISMATERIAALIN SISÄLTÖ

Nuorilta tuli toiveita, että materiaalin pitäisi olla mahdollisimman monipuolinen. Isoskoulutettavien mukaan raamisryhmät ovat aina hieman erilaisia ja joka ryhmällä toimii hieman eri asiat. Toiset ryhmät ovat hyvin keskustelevia ja pohdiskelevia kun taas toiset tekevät mieluummin jotain toiminnallista.

Ryhmähaastattelussa isoskoulutettavat nostivat esiin ryhmäytymisen. Alkuleiristä nuoret eivät välttämättä vielä tunne toisiaan kovin hyvin, joten tarvitaan tutustumista. Ryhmähaastattelussa he kertoivat myös, että heitä kiinnostavat ajankohtaiset ilmiöt; kuten sota ja miksi maailmassa on pahuutta, ihmissuhteet ja miten Raamattua voi soveltaa nykypäivään.

Tämä materiaali käy läpi Luukkaan evankeliumia, jotta rippileirin aikana saa jonkinlaisen kokonaiskuvan yhdestä evankeliumista. Materiaali tekee kurkistuksia myös muihin Raamatun kirjoihin, sillä ne ovat yhtä tärkeitä. Tämä materiaali pyrkii lisäämään nuoren tietoa ja ymmärrystä Raamatusta ja sen ajan elämästä sekä auttaa käyttämään Raamattua omassa elämässä. Tavoitteena on johdattaa nuoret yhdessä pohtimaan tärkeitä asioita liittyen elämään ja uskoon.

Materiaalissa on aineistoa kahdeksaan kokotontuntumiskertaan. Jos rippileirillä on vähemmän kertaa, voi rippikoulun työntekijä valita omalle leirilleen sopivimmat teemat kahdeksan kerran joukosta. Jokaisella rippileirillä on myös hieman erilainen päiväohjelma ja saatetaan keskittyä teemallisesti enemmän eri asioihin kuin jollakin toisella leirillä. Siksi materiaalin järjestystä voi vaihtaa ja sieltä voi jättää pois haluamansa osiot.

Materiaalia on elävöitetty käyttämällä kuvia. Ne ovat suurin osa mustavalkoisia, jotta ne on helppo tulostaa. Kuvat ovat kaikki pixabay.com (i.a.) – sivustolta, jonka kuvat ovat tekijänoikeus vapaita ja näin vapaita käyttää tällaiseenkin tarkoitukseen.

Minä kerran teema on rakkauden kaksoiskäsky ja toisiin ryhmäläisiin tutustuminen. Kerta nostaa esille kristillistä ihmiskuvaa, kuinka jokainen ihminen on ai-

nutlaatuinen Jumalan kuva. Tämä kertaa alkaa sillä, että kerrotaan ryhmälle mikä on raamis ja mitä siellä luetaan. Sen jälkeen on toiminnallinen tehtävä, jonka avulla nuoret tutustuvat toisiinsa. Tutustuminen auttaa turvallisen ryhmän muodostumista.

Juonittelua ja huijauksia antaa hieman isomman läpileikkauksen Raamatun henkilöihin. Tavoite on, että rippikoululainen huomaa Raamatun olevan täynnä henkilötarinoita, jotka toistuvat tänäkin päivänä.

Jeesus ihmeiden tekijä kertoo, ettei Jeesus ollut vain historiallinen henkilö. Nuoret saavat pohtia ennakkoluuloja, ihmisarvoa ja ylikuonnollisia asioita.

Sakkeus kertoo Jeesuksesta, joka oli syntisten ja syrjittyjen ystävä. Kerran aikana pohditaan muun muuassa kiusaamista ja Jumalan armoa. Kerrassa välitetään nuorille tärkeitä arvoja kuten erilaisuuden hyväksymistä.

Laupias samarialainen -kertomuksen kautta käsitellään lähimmäisyyttä ja auttamista. Kerran keskusteluissa on eettistä arvopohdintaa muun muuassa ennakkoluuloista.

Jumala kerrassa on Tuhlaajapoika kertomus, jonka kautta käsitellään ihmisarvoa ja Jumalan rakkautta ihmisiä kohtaan. Kerrassa sivutaan ajankohtaista aihetta pakolaisuudesta.

Kiusauksia kohdassa puhutaan moraalisesta toiminnasta ja käsitellään oikeaa ja väärää. Kerrassa myös keskustellaan myös arvoista.

Miksi maailmassa on kärsimystä käsittelee kärsimyksen ongelmaa. Kerta on hyvin keskustelupainotteinen ja siinä nuoret yhdessä pohtivat kärsimyksen syitä ilman oikeita vastauksia.

7.2 Materiaalin käyttö

Tein raamismateriaalin sähköiseen muotoon, jotta se olisi helposti kaikkien Tuomiokirkkoseurakunnan rippikoulutyöntekijöiden saatavilla. Materiaalin ollessa sähköisessä muodossa on sitä tarvittaessa helppo koneella muokata omiin tarpeisiin. Työn voi sitten tulostaa paperille ja jakaa esimerkiksi isosille ennen leirin alkua.

Tässä on materiaalia kahdeksaan kokoontumiskertaan. Materiaalin voi mennä kohta kohdalta läpi olemassa olevassa järjestyksessä, tai siten, että teema syventää päivän aihetta tai täydentää muussa opetuksessa vähemmälle jäänyttä aihetta. Rippikoulun ohjaaja valitsevat mitkä teemat ja missä järjestyksessä käydään läpi.

Raamiksella on tietty rakenne. Aluksi on aiheeseen johdattava tehtävä tai keskustelu. Tämän jälkeen luetaan raamatunkohta. Parasta on, että jotkut tai kaikki ryhmän jäsenet lukevat vuorollaan kohtaa ääneen. Tämän jälkeen isonen lukee tai kertoo omin sanoin raamatunkohtaan liittyvät taustatiedot. Niistäkin voi keskustella. Tämän jälkeen pohditaan teemaa keskustelukysymysten avulla.

RAAMIKSEN RAKENNE

- 1 Virittävä keskustelu tai tehtävä
- 2 Raamatunkohdan tai kohtien lukeminen
- 3 Taustatietojen kertominen
- 4 Keskustelu
- 5 Toiminnallinen tehtävä/syventävä keskustelu

Monessa kokoontumisessa on paljon keskustelukysymyksiä. Niitä ei ole aina tarkoitus lukea kaikkia, vaan tilanteen ja kiinnostuksen mukaan niistä voi valita mieleiset.

Seuraavaksi tehdään toiminnallinen tehtävä tai syvennetään keskustelua ryhmänsä mukaan. Jos ryhmän jäsenet ovat keskustelevia, on hyvä käyttää siihen enemmän. Joissakin kokoontumisissa annetaan vapaus valita toiminnallinen tehtävä tai keskustella lisää aiheesta. Tässä isonen saa käyttää omaa harkintakykyään oman aikaa, jos taas ryhmässä on paljon hiljaisia jäseniä voi toiminnallinen tekeminen rikkoa jättä

7.5 Materiaalin palaute ja arviointi

Opinnäytetyöni kannalta oli tärkeää kerätä palautetta materiaalista, koska halusin, että tekemäni materiaali palvelisi mahdollisimman hyvin Espoon Tuomiokirkkoseurakuntaa. Kesäkuun alussa 2015 osallistuin yhdelle Tuomiokirkkoseurakunnan rippileirille, jossa testautin silloista materiaalia käytännössä. Valmistelin joka päivä isokset raamiksiin läpikäymällä sen päivän aineiston. Jo isosten ohjaus tilanteessa huomasin joitakin puutteita materiaalissa, kuten epäselviä ohjeita tai liikaa tehtäviä. Koin sen tärkeäksi ja hyödylliseksi, että olin itse leirillä mukana ohjaamassa isosia materiaalin käytössä.

Haastattelin isosia jokaisen raamiskerran jälkeen, miten kyseinen kerta oli mennyt ja miten materiaali toimi. Palautteen keruun haasteena oli, että kyseisellä leirillä oli vain viisi raamista ja materiaalissani oli kahdeksalle kerralle aineistoa, joten en voinut testauttaa kaikkia kohtia. Testasin leirillä kohtia Minä, Juonittelua ja huijauksia, Sakkeus, Laupias samarialainen ja Jeesus ihmeiden tekijä, sillä ne sopivat parhaiten päivän muihin teemoihin.

Materiaalia kokeili myös kolme muuta työntekijää eri leireillä. Kyselyn (liite 3) avulla työntekijät kartoittivat isosilta materiaalin toimivuutta ja lähettivät minulle sähköpostitse keräämänsä palautteen. Näillä leireillä oli enemmän raamiskertoja, kuin sillä leirillä, missä olin itse ollut mukana. Näin ollen sain palautetta myös niiltä kerroilta, mitä en itse ohjannut leirillä.

Materiaalista saatu palaute oli pääasiassa positiivista. Materiaalia käyttäneet isokset kokivat materiaalin olevan pääasiassa helppolukuinen ja helposti lähes-

tyttävä sekä hyvällä tavalla erilainen verrattuna aikaisempiin materiaaleihin. Eri-tyisesti isoset pitivät siitä, että oli mahdollisuus valita keskustelun ja toiminnan väliltä, sekä siitä kuinka vahvasti se linkittyi nuorten elämään. Muutama kohta koettiin hieman keskeneräiseksi ja ne eivät toimineet käytännössä. Syksyllä 2015 teinkin pieniä ja isoja muutoksia saadun palautteen pohjalta.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kuten mainitsin johdannossa, on tämän tyyppisiä tuotteita tehty aikaisemminkin melko monta. Tämä materiaali erottuu joukosta kuitenkin siten, että sen aiheet ovat lähtöisin nuorilta ja sen tekoprosessissa oli tiiviisti isokset mukana ja se ottaa uudistuvan rippikoulusuunnitelman. Materiaalin vahvuus ja toisaalta haaste on se, että siinä on paljon sekä keskustelua, että toiminnallisia tehtäviä. Tämä toisaalta mahdollistaa sen, että isonen voi halutessaan valita ryhmän mukaan, onko enemmän keskustelua vai tekeekö ryhmä toiminnallisen tehtävän.

Uudeksi kehittämisideaksi nousi prosessin aikana, että kuinka isosten osallisuutta rippikouluprosessissa voisi lisätä. Tämä on pian ajankohtainen aihe, sillä vuonna 2017 on tarkoitus ilmestyä uusi rippikoulusuunnitelma, joka näkee isostoiminnan ja rippikoulun kokonaisuutena. Tämä tarkoittaa toivottavasti isosten tulevan tiukemmin mukaan rippikoulun suunnitteluprosessiin.

8.1 Tavoitteiden saavuttaminen

Materiaali valmistui ajallaan ja saavutin asettamani tavoitteet hyvin, mutta kehitettävääkin jäi. Tavoite oli saada sellainen materiaali, jossa nuoret oppisivat uutta ja saisivat turvallisessa ympäristössä keskustella hengellisistä kysymyksistä. Saadun palautteen perusteella materiaali on tältä osin onnistunut. Palautteen mukaan se on monipuolinen, ottaa hyvin huomioon erilaiset oppimistyylit ja nuoret pitävät sen vaihtelevuudesta. Aiheet ovat nuorilta lähtöisin ja heitä kiinnostavia. Työelämäohjaajani Espoon Tuomiokirkkoseurakunnasta kommentoi materiaalin olevan sopivan heidän käyttöönsä hyvin.

Toisena tavoitteena oli isosten osallisuuden tunteen lisääminen. Osallisuuden tunnetta en missään vaiheessa mitannut, joten siitä ei ole tietoa ja siltä osin en tavoitetta saavuttanut. Teoreettisesti osallisuus rippikouluprosessissa parani, sillä varsinkin testileirilläni olevat isokset olivat suuressa roolissa materiaalin teossa.

Yksi tavoite oli korostaa kokemuksellisuutta ja toiminnallisuutta. Tässä onnistuin mielestäni hyvin, sillä melkein kaikissa raamiksien kokoontumiskerroissa on jokin toiminnallinen tehtävä. Kehitettävääkin kuitenkin vielä löytyy. Jotkut materiaalin tehtävät ja kysymykset ovat vaikeita ja vaativat hyvin turvallista ryhmää, mitä ei aina ehdi syntyä reilun viikonkaan aikana. Materiaalin haaste on se, että se palvelee parhaiten sellaisia, jotka mielellään pohtivat, keskusteleivat ja ajattelivat paljon. Toivon kuitenkin, että monipuolisuus ja vaihtelevuus korvaavat tämän.

8.2 Arvio ammatillisesta kasvusta

Suurimman osan ajasta on ollut todella mielenkiintoista ja innostavaa tehdä tätä projektia. Sain hyödyntää omaa osaamistani ja luoda jotain uutta. Opinnäytetyöprosessi kasvatti minua paljon ammattilaisena. Olen saanut syventää osaamistani muun muassa rippikoulutyössä ja isostoiminnassa. Tämä osaaminen on hyvä työelämässä, sillä se antaa hyvän tietopohjan seurakunnan nuorisotyöhön. Tätä työtä tehdessäni olen syventänyt tietämystäni oppimisesta ja kasvatuksesta ja sitä kautta olen löytänyt oman tapani opettaa.

Yli vuoden kestänyt projekti opetti paljon pitkäjänteisyyttä, itsensä johtamista ja organisointikykyä. Itsensä johtamista tarvittiin paljon, sillä opinnäytetyöprosessi oli pitkälti itsenäistä työskentelyä. Prosessin aikana joutui opettelemaan aikatauluttamaan työskentelyäni ja raivaamaan aikaa työn tekemiselle. Työn toteutuksesta olin yksin vastuussa, Espoon Tuomiokirkkoseurakunnan työelämäohjaaja toimi pääsääntöisesti kommentoijana ja neuvojana. Työn toteuttamiseksi olin aktiivisesti yhteydessä yhteistyötahoon ja sovin tapaamisia sekä suunnitelin aikataulutuksen. Sain työelämäohjaajalta hyvin tukea työssäni ja hän auttoi minua paljon muun muassa materiaalin hiomisessa.

Haasteena koin toisinaan aikataulutuksen, sillä halusin perehtyä mahdollisimman paljon teoriaan ennen kuin aloin tekemään materiaalia. Haastetta toi myös tavoite saada materiaalista mahdollisimman monipuolinen ja sellainen joka palvelisi hyvin erilaisia oppimistyyliä. Myös teorian rajaus oli loppuvaiheessa haas-

tavaa. Tiedonkartoitus materiaalia varten kuitenkin toimi hyvin. Sain isosten ryhmähaastattelusta hyvät suuntaviivat materiaalille, joiden pohjalta oli helppo valita lähdemateriaalista ideoita materiaaliin. Isosten mukana olo prosessissa vahvisti nuorisolähtöistä työtettä.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi – Turvallisen ryhmän rakentamien. Hausjärvi: My Generation Oy.
- Evangelisluterilainen kirkko 2001. Rippikoulusuunnitelma 2001 - Elämä – usko – rukous.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/\\$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/85780A9E8154761EC225770A003912B4/$FILE/Rippikoulusuunnitelma%202001.pdf)
- Evangelisluterilainen kirkko i.a.a. Rippikoulusuunnitelma 2017. Viitattu 31.5.2015.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content237F32>
- Evangelisluterilainen kirkko i.a.b. Isostoiminnan linjauksia. Viitattu 31.8.2015.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E7B568916B606873C22576FF00431C83/\\$FILE/isostoiminnan_linjaukset.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/E7B568916B606873C22576FF00431C83/$FILE/isostoiminnan_linjaukset.pdf)
- Evangelisluterilainen kirkko i.a.c. Mikä on rippikoulu? Viitattu 8.11.2015.
 0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7
- Haapaniemi, Rauno & Raina, Liisa 2014. Rakenna oppiva ryhmä – pedagogisen viihtymisen käsikirja. Jyväskylä: PS - kustannus.
- Hauta-aho, Henna; Tornivaara, Sanna-Maaria 2009. Kirkosta kiinni! Helsinki: Kirjapaja
- Helminen, Jari 2015. Osaamisalueen henkilöstön näkemyksiä osallisuudesta, kumppanuudesta ja terveydestä. Osaamisalueen toimintaa suuntaavien teemojen tarkastelua. Teoksessa Jari Helminen (toim.) Sanoista tekoihin. Osallisuus, kumppanuus ja terveys toiminnan suuntaviivoina. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 19–44.
- Helve, Helena 2006. Nuoret ja usko. Teoksessa Wilska, Terhi Anna (toim.) Uskon asia - Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 92–109.
- Itä-Suomen yliopisto i.a. Oppimis- ja ohjauskäsityksiä. Viitattu 10.10.2015.
<http://www2.uef.fi/fi/aducate/oppimis-ja-ohjauskasityksia#kokemuksellinen>
- Janatuinen, Mailis i.a. Ilosanomapiiri. <http://ilosanomapiiri.fi/i.shtml>

- Kinnunen, Saara 2008. Nuoren itsetunto. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus. 46–59.
- Kirkko Espoossa i.a. Seurakunta nyt ja eilen. Viitattu 25.10.2015. <http://www.espoonseurakunnat.fi/web/tuomiokirkkoseurakunta/seurakunta-nyt-ja-eilen>
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 1998. Hyvä itsetunto. Helsinki: Juva
- Kopakkala, Aku 2008. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita.
- Köykkä, Arto 2005. Raamattu ja nuorisotyö. Teoksessa Paanen, Terhi, Tuominen Hans (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja.
- Köykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Kirjapaja.
- Lahtinen, Niina 2010. KING IS – Raamattuhetkimateriaali rippikouluun. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään toimipaikka. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Lujakallio i.a.a. Luja Kallio. Viitattu 23.10.2015. <http://lujakallio.fi/>
- Lujakallio i.a.b. Rippikoulu. Viitattu 23.10.2015. <http://lujakallio.fi/rippikoulu>
- Lujakallio i.a.c. Isoskoulutus (ISKO). Viitattu 22.10.2015. <http://lujakallio.fi/isoskoulutus>
- Mielenterveysseura i.a. Hyvä itsetunto on optimistista realismia. Viitattu 21.10.2015. <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/hyv%C3%A4-itsetunto-optimistista-realismia>
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 63–82.
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Nurmi, Suvielise & Rantala, Kaisa (toim.) Näyn & kuulun – Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki : LK-kirjat : PTK - poikien ja tyttöjen keskus, 13–23.
- Mäkinen, Aulikki 2008. Lattiakuvat – käytännön uskonnonpedagogiikkaa. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 339–350.

- Myllyniemi, Sami 2006. Nuorisobarometri 2006. Teoksessa Wilska, Terhi Anna (toim.) Uskon asia - Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Opetusministeriö, Nuorisoasiain neuvottelukunta, : Nuorisotutkimusverkosto, 2006, 14–91.
- Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu – Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Nurmi, Jan-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea; Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: PS-Kustannus
- Nurmiranta, Hanna; Leppämäki, Päivi; Horppu, Sari 2009. Kehityopsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja
- Nyyti ry. i.a. Ohjeita itsetunnon kohentamiseen. Viitattu 20.11.2015. <https://www.nyyti.fi/tietoa/itsetunto/ohjeita-itsetunnon-kohentamiseen/>
- Paananen, Terhi 2008. Ihana, kipeä nuoruus – naamion takana ahdistus ja elämänilo. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus. 21–37.
- Pawson, David 2007. Unlocking The Bible - A unique overview of the whole Bible. London: HarperCollins.
- Pixabay.com i.a. Free High Quality Images. Viitattu 20.11.2015. <https://pixabay.com/>
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus
- Pruuki, Lassi & Tirri, Kirsi 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki & Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Pruuki, Lassi 2008. Ilo opettaa. Tietoa, taitoa ja työkaluja. Helsinki: Edita Publishing Oy
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun Pikkujätiläinen. Helsinki: Lasten Keskus.
- Puolimatka, Tapio 2008. Arvojemme juuret. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus. 15 – 61.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

- Raamatunlukijain liitto ry i.a. Isän Idea. <http://www.rll.fi/index.php?sid=130>
- Ranta, Sanna 2015. Nuori kysyy, mitä vastaa Raamattu? Villi – Ihmisille nuorisotyössä 1, 11.
- Rantala, Kaisa 2011. Osallisuuden kokemuksia ja kokeiluja. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn & kuulun – Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki : LK-kirjat : PTK - poikien ja tyttöjen keskus. 137–180.
- Riihimäki, Niina 2005. Erilainen oppija. Teoksessa Paananen, Terhi; Tuominen Hans (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 189–200.
- Riekkinen, Wille 2008a. Raamatun tutkimus ja tulkinta. Teoksessa Kari Kuula (toim.) Johdatus Raamattuun. Helsinki: Kirjapaja, 303–341.
- Riekkinen, Wille 2008b. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 83–94.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatusteoriat ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus, 287–304.
- Sipilä, Sanni 2013. Markus-hetkiä – Rippikoulun raamattuhetkimateriaali Markuksen evankeliumista. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
- Suomen Perustuslaki 1999/731, 11.6.1999. Viitattu 21.5.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Tuominen, Hans 2009. Poimintoja Hans Tuomisen puheenvuorosta ”Mitä on osallisuus?” Seurakuntien lapsityön keskus. http://www.evlslk.fi/tyon_tueksi/tyon_tueksi_arkistoitua/tyttojen_ja_poikien_oikeudet_kirkossa/mita_on_osallisuus
- Tynjälä, Päivi 2002. Oppiminen tiedon rakentamisena – konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä
- Tähkäpää, Ari; Taavitsalainen, Tiina; Lehtinen, Katja; Kallinen, Eija; Ojala, Sami; Jutila, Juha; Syrjä-Turpeinen, Sirpa; Tukeva, Pekka & Lampenius, Simon (toim.) 2012. Nuoret seurakuntalaisina. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Ylitolonen, Sanna 2014. Nuorisotyönohjaaja, Espoon Tuomiokirkkoseurakunta. Espoo. Haastattelu 17.12.2014.

Ylitolonen, Sanna 2015. Nuorisotyönohjaaja, Espoon Tuomiokirkkoseurakunta,
Espoo. Henkilökohtainen tiedonanto 20.10.2015.

LIITE 1: RAAMISMATERIAALI

RAAMATTUA LUUKKAAN SILMIN

SISÄLTÖ

LUUKKAAN SILMIN - KÄYTTÖOHJEET	59
1 MINÄ.....	61
2 JUONITTELUA JA HUIJAUKSIA	63
3 JEESSUS IHMEIDEN TEKIJÄ	64
4 SAKKEUS	67
5 LAUPIAS SAMARIALAINEN.....	70
6 JUMALA.....	73
7 KIUSSAUKSIA	76
8 MIKSI MAAILMASSA ON KÄRSIMYSTÄ?	79

LUUKKAAN SILMIN - KÄYTTÖOHJEET

Hyvä rippikoulun isonen ja ohjaaja!

Tervetuloa käyttämään Luukkaan silmin – raamismateriaalia. Tämä materiaali on tarkoitettu isosten käyttöön ensisijaisesti rippikoulun raamatturyhmiin eli raamiksiin.

Tämä materiaali käy läpi Luukkaan evankeliumia, jotta rippileirin aikana saa jonkinlaisen kokonaiskuvan yhdestä evankeliumista. Materiaali tekee kurkistuksia myös muihin Raamatun kirjoihin, sillä ne ovat yhtä tärkeitä. Tämä materiaali pyrkii lisäämään nuoren tietoa ja ymmärrystä Raamatusta ja sen ajan elämästä sekä auttaa käyttämään Raamattua omassa elämässä. Tavoitteena on johdattaa nuoret yhdessä pohtimaan tärkeitä asioita liittyen elämään ja uskoon.

Miten materiaalia käytetään?

RAAMIKSEN RAKENNE:

- 1 Virittävä keskustelu tai tehtävä
- 2 Raamatunkohdan tai kohtien lukeminen
- 3 Taustatietojen kertominen
- 4 Keskustelu
- 5 Toiminnallinen tehtävä/syventävä keskustelu

Tässä on materiaalia kahdeksaan kokoontumiskertaan. Materiaalin voi mennä kohta kohdalta läpi olemassa olevassa järjestyksessä, tai siten, että teema syventää päivän aihetta tai täydentää muussa opetuksessa vähemmälle jäänyttä aihetta. Rippikoulun ohjaaja valitsevat mitkä teemat ja missä järjestyksessä käydään läpi.

Raamiksella on tietty rakenne. Aluksi on aiheeseen johdettava tehtävä tai keskustelu. Tämän jälkeen luetaan raamatunkohta. Parasta on, että jotkut tai kaikki ryhmän jäsenet lukevat vuorollaan kohtaa ääneen. Tämän jälkeen isonen lukee tai kertoo omin sanoin raamatunkohtaan liittyvät taustatiedot. Niistäkin voi keskustella. Tämän jälkeen pohditaan teemaa keskustelukysymysten avulla.

Monessa kokoontumisessa on paljon keskustelukysymyksiä. Niitä ei ole aina tarkoitus lukea kaikkia, vaan ryhmän ja kiinnostuksen mukaan niistä voi valita mieleiset. Ajankäyttö onkin tässä tärkeää, että keskustelukysymysten jälkeen jää aikaa myös mahdollisille tehtäville.

Seuraavaksi tehdään toiminnallinen tehtävä tai syvennetään keskustelua ryhmänsä mukaan. Jos ryhmän jäsenet ovat keskustelevia, on hyvä käyttää siihen enemmän. Joissakin kokoontumisissa annetaan vapaus valita toiminnallinen tehtävä tai keskustella lisää aiheesta. Tässä isonen saa käyttää omaa harkintakykyään oman aikaa, jos taas ryhmässä on paljon hiljaisia jäseniä voi toiminnallinen tekeminen rikkoa jäätä.

Ps. Kaikki materiaalin kuvat ovat pixabay.com –sivuston tekijänoikeusvapaita kuvia ja näin ollen vapaata riistaa käytettäväksi

1 MINÄ

Alustus: Käsitlemme raamiksissa tämän rippileirin aikana Luukkaan evankeliumia. Raamatusta löytyy peräti neljä Jeesuksen elämästä kertovaa evankeliumia. Luukkaan evankeliumi on nimensä mukaisesti Luukas nimisen henkilön kirjoittama, joka oli luultavimmin lääkäri. Luukkaan evankeliumi on sisällöltään hyvin yksityiskohtainen, sillä ennen kirjoittamistaan Luukas otti faktoista tarkasti selvää. Luukas korostaa evankeliumissaan erityisesti sitä, että Jeesus oli köyhien, syrjittyjen ja sairaiden auttaja.

Raamatun neljä evankeliumia on kirjoitettu eri näkökulmista, sillä jokaisen on kirjoittanut eri henkilö ja he ovat halunneet painottaa eri asioita.

Virittävä tehtävä:

Tehkää materiaalin liitteenä oleva ”ystäväkirja” sivu, kopioikaa niitä niin monta kuin ryhmässänne on. Muistakaa piirtää omakuva! Kertokaa toisillenne, mitä kirjoititte.

Lukekaa Luuk 10:25 – 28

Tämä kohta on rakkauden kaksoiskäsky, yksi Jeesuksen tärkeimmistä opetuksista. Tärkeä seikka, mikä usein jää huomaamatta rakkauden kaksoiskäskyssä, on kuitenkin ”niin kuin itseäsi”.

- Mitä tarkoittaa itsensä rakastaminen?
- Kertokaa toisillenne jokin hyvä asia itsestänne.

Lukekaa myös Luuk. 12:22-30 ja Ps. 139:13-18

- Millainen on ihminen näiden Raamatunkohtien mukaan?
- Miksi meidän ei tarvitse murehtia?
- Mitä tarkoittaa olla Jumalan kuva?
- Millä tavalla jokainen meistä on ihme? Mitkä asiat ovat tällä hetkellä elämässänne mukavia ja mitkä ikäviä?
- Mitä ajattelette, jos joku kertoo löytäneensä elämän tarkoituksen?
- Mitä ajattelette, jos joku sanoo, ettei hänen elämällään ole tarkoitusta?

TEHTÄVÄ:**"Rakas minä!"**

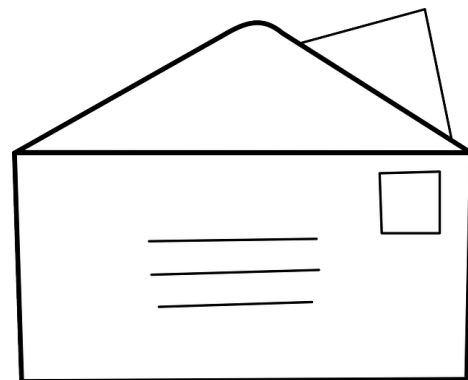
Kirjoittakaa itsellenne kirjeet, jossa asetatte itsellenne tavoitteita ja kirjoittakaa itsenne nähtäväksi unelmanne. Kirjoittakaa kirjeeseen myös, miten saavutatte unelman!

Kirjeeseen voi esimerkiksi kirjoittaa:

Ajatuksia ja toivomuksia siitä, millaisen toivot elämäsi olevan vuoden kuluttua:

- Kouluun ja yksityiselämään liittyviä tavoitteita
- Minkälaisia pieniä askeleita otat kohti päämäärää
- Mistä tiedät, että toiveesi on toteutunut
- Sanonta tai motto, joka voi auttaa sinua saavuttamaan toiveesi

Laita kirje kuoreen, sulje se ja kirjoita kuoren päälle oma nimesi ja päiväys vuoden päähän tästä päivästä. Laita kirje hyvään talteen odottamaan, sillä vuoden päästä saat arvokasta postia.

Rukous:

Taivaallinen Isä, kiitos että näet meistä jokaisen. Kiitos, että olet luonut meidät, kiitos että sinun edessäsi saamme olla juuri sellaisia kuin olemme. Opetä meitä hyväksymään ja rakastamaan itseämme ja näkemään itsemme sellaisena kuin sinä meidät näet, ihmeenä.

2 JUONITTELUA JA HUIJAUKSIA

Virittävä keskustelu:

- Mikä voisi olla pahin petos, jonka ihminen voi tehdä toiselle?
- Miten petoksen voi saada anteeksi?
- Mistä syystä ihmiset huijaavat tai juonittelevat?
- Minkä elokuvan olet nähnyt viimeksi?
- Mitä lajityyppiä se edusti?

Pohjustus: Raamattu ei ole mikään tylsä kirja, vaan sen kertomukset ovat pullollaan juonitteluja, huijauksia ja hurjia juonen käänteitä. Ne eivät aina edes pääty oikeudenmukaisesti tai yksinkertaisesti kuten amerikkalaisissa elokuvissa. Juonittelemalla tai huijaamalla ihminen pyrkii joko saavuttamaan etua itselleen tai pakenemaan vastuuta tekemästään vääryydestä. Raamatun henkilöt eivät kaikki ole pyhimyksiä, vaan tavallisia ihmisiä, joita ohjaavat samat motiivit kuin meitäkin tänä päivänä.

TEHTÄVÄ: Ryhmän tehtävä on hahmotella ääriviivat elokuvan käsikirjoitukseen sekä valita näyttelijät rooleihin jonkun tunnetun raamatunkertomuksen pohjalta. Teidän tulee kirjoittaa paperille seuraavat asiat:

- Elokuvan lajityyppi
- Pääroolihahmot ja heidän näyttelijät
- Sivuroolihahmot ja heidän näyttelijät
- Elokuvan juonikuvaus muutamalla lauseella, kuten esim. DVD-kansien kääntöpuolella
- Elokuvan nimi

Jotta voitte tehdä Oscarin arvoisen käsikirjoituksen, teidän tulee paneutua lähdemateriaaliin huolella, eli lukekaa joku seuraavista kertomuksista (jakakaa isosten kesken kullekin ryhmälle eri kertomus):

1) Kain ja Aabel: 1. Moos. 4:1-16

Miten Jumala suhtautuu Kainin uhriin? Entä Kain Jumalaan?

Mitä Kain tekee veljelleen?

Mitä siitä seuraa Kainille?

Millainen loppu elokuvalla on? Onnellinen? Onneton? Jää auki?

2) Jaakob ja Esau 1. Moos. 27:1-44. 33:1-12

Mihin Isak lähettää poikansa ennen kuin siunasi esikoisensa?
 Ketkä alkavat juonitella ja miten he onnistuvat huijauksessaan?
 Miten käy, kun Esau palaa?
 Mitä tapahtuu Jaakobille?
 Millainen loppu elokuvalla on?

3) Juudaksen kavallus Luuk. 22:1-23, 22:47-53

Ketkä halusivat saada Jeesuksen raivattua pois tieltä ja miksi?
 Mitä vastaan Juudas tarjoutui kavaltamaan Jeesuksen?
 Tiesikö Jeesus kuka hänet kavaltaa? Miksi hän ei estänyt asiaa?
 Miltä Juudaksesta on tuntunut jälkeensä?
 Millainen loppu elokuvalla on?

4) Joosef 1. Moos. 37

Miksi Joosefin veljet ovat hänelle vihaisia?
 Mitä veljet aikovat ensin tehdä Joosefille?
 Kuka pelastaa Joosefin?
 Mitä Jaakob luulee Joosefille tapahtuneen?
 Millainen loppu elokuvalla on?

5) Johannes Kastajan loppu Mark. 6:14-29

Mikä on elokuvan aloitustilanne?
 Miksi Herodes on vangittanut Johannes Kastajan?
 Kuka on Herodias?
 Millaista ohjelmaa Herodeksen syntymäpäiväjuhlilla on?
 Mitä Herodes lupaa ja mitä häneltä pyydetään?
 Millainen loppu elokuvalla on?

Rukous:

3 J

Pyhä Jumala, itseään suojellakseen ihminen usein tarttuu valheeseen tai petokseen. Anna meille rohkeutta katsoa tekemisiämme silloinkin, kun olemme toimineet väärin. Kiitos, että sinä et hylkää sitä, joka katu tekojaan. Aamen

Virittävä tehtävä:

Raamiksens alussa isonen jakaa jokaiselle kynän ja monisteen, jossa käsiteltävästä raamatunkohdasta on poistettu loppu.

1. Lue ”katkaistu” raamatunkohta ääneen. Sen jälkeen teksti otetaan esiin monisteena.
2. Ryhmäläiset kirjoittavat jatkons raamatunkohdalle yhdessä. Tarkoitus ei ole muistaa ulkoa Raamatun tekstiä, vaan keksiä alulle mielenkiintoinen jatko.
3. Kirjoituksia luetaan ääneen alusta loppuun.
4. Otetaan kokonainen raamatunkohta Luuk. 6:17-19 esiin ja luetaan se ääneen.
5. Keskustellaan oikean raamatunkohdan ja keksittyjen tekstien eroista: Mikä raamatunkohdassa on yllättävää? Eroaako Raamatun ajattelutapa omastamme? Miten?

Lukekaa Luuk. 17:11-19

Taustatiedot:

Jeesuksen julistustyö ja ihmeet täydensivät toisiaan, koska ihmiset olivat tulleet näitä kaikkia varten.

Spitaali oli erityisen pelätty tauti, jota sairastavien tuli eristäytyä muusta yhteiskunnasta. Lepra aiheuttaa mm. paiseita, ihottumaa ja tunnottomuutta. Hoitamattomana tulee tulehduksia ja pahimmillaan raajat voivat tippua kuolion seurauksena. Tässä kertomuksessa Jeesus parantaa kymmenen spitaalista. Nämä itse pyysivät Jeesusta parantamaan heidät. Jeesuksen parantamistoiminnassa oli monia piirteitä, jotka olivat erilaisia tapauksesta riippumatta. Tässä Jeesus ei parantanut välittömästi, vaan käski sairaiden mennä näyttämään itsensä papeille. Hän näyttää vaatineen parannusta etsiviltä uskoa paranemiseen. Kaikki us-

koivatkin ja paranivat. Kuitenkin vain yksi tuli kiittämään Jeesusta ja ylistämään Jumalaa. Tämä yksi oli samarialainen, minkä Jeesus nimenomaisesti pani merkille.

Raamatunkohdasta ei kuitenkaan voi tehdä liian pitkälle menevää johtopäätöstä, että aina ja kaikkialla sairaat paranisivat. Eikä myöskään voida todeta, että epäusko olisi aina syynä siihen, että sairas ei parane. Ihme ei olisi ihme, jos me ymmärtäisimme sen täysin! Jumala toimii tavalla tai toisella, mutta me emme voi Häntä ja Hänen tarkoituksensa täysin ymmärtää. Jeesus oli kuitenkin enemmän kuin pelkkä hyvä ihminen, Hän oli Jumala Poika ja siten itse Jumala. Hänen kolmivuotinen toimintansa oli myös aivan erityistä aikaa pelastushistoriassa, jolloin jatkuvien ihmeiden läsnäolon oli johdonmukaista.

- Miten muut ihmiset suhtautuivat spitaalisiin?
- Miten nykyään suhtaudutaan esim. HIViin tai AIDsiin?
- Miten Jeesus suhtautuu spitaalia sairastavaan mieheen?
- Miten muut suhtautuvat Jeesuksen tekemään ihmeeseen?
- Miten spitaaliset suhtautuivat Jeesuksen parantamiseen?
- Mitä Jeesus sanoi kiittäneelle miehelle?
- Miten muille miehille kävi?
- Pohtikaa, miten ihmiset yleensä suhtautuvat apuun?
- Pohdi, miksi ihmiset eivät aina arvosta saamaansa apua?
- Keskustelkaa vaikuttaako avun arvostaminen omaan auttamiseen?
- Onko joitain ihmisiä helpompi auttaa kuin toisia?
- Pohtikaa ryhmässä löydättekö nykyajan yhteiskunnasta tai omasta elämästä esimerkkejä, joilloin ihmiset ovat tyytymättömiä saamaansa apuun eivätkä arvosta sitä.
- Mikä voisi olla ihmeiden luonnollinen selitys?
- Mikä on mielestäsi ihme?
- Mitä asioita silmämme tai korvamme eivät kykene havaitsemaan? Onko olemassa jotain, mitä tiede ei koskaan selvitä?

Rukous:

Taivaallinen Isä, kiitos hyvyydestäsi. Kiitos, että ihmeitä voi tapahtua vielä tänäkin päivänä. Siunaa kaikkia sairaita ja varjele meitä sairauksilta. Amen

4 SAKKEUS

Pohjustus:

Kuvittele tilanne, että olet suosikki bändisi keikalla. Olet keskellä yleisöä, mutta silti yhtäkkiä bändin solisti kohdistaa katseensa juuri sinuun ja iskee silmää. Mitä tuntuisi saada tällainen huomionosoitus?

Omana aikanaan Jeesus oli paikallinen julkkis. Jeesus on hyvin suosittu ja häntä seurasi paparazzien tavoin jatkuvasti iso joukko ihmisiä.

Lukekaa Luukas 19:1-10

Taustatiedot: Raamatussa köyhät, hylätyt, pakolaiset ja syrjäytyneet saavat Jumalan erityistä huomiota ja myötätuntoa osakseen. Mutta mitä voidaan sanoa sortajista? Kun Jeesus saapuu Jerikon kaupunkiin, seuraa kaksi tapahtumaa: ensin Jeesus parantaa sorretun miehen. Sitten Jeesus osoittaa rakkautta sortajalle. Jeesus ei kääntynyt aikansa merkkimiesten puoleen, vaan valitsi lähimmät seuraajansa tavallisista ihmisistä ja seurusteli säännöllisesti juuri niiden ihmisten kanssa, joita tavattiin halveksia. Jeesus suhtautui ihmisiin hyvin eri tavalla kuin muut.

Publikaanien eli veronkantajien esimiehellä tarkoitetaan viranomaista, joka oli ostanut roomalaiselta miehitysvallalta oikeuden tullinkantoon tietyllä alueella. Israelin veronkerääjät olivat kuuluja epärehellisyydestään. Ensinnäkin he olivat miehitysvallan palveluksessa ja toiseksi he yleensä pistivät rahaa omaan taskuunsa ja rikastuivat kanssaihmistensä kustannuksella. Jakeesta 7 näemme, miten epäsuosittu mies Sakkeus oli omassa kaupungissaan.

Sakkeus oli kahdesta syystä halveksittu ihminen: hän oli huijannut monia ihmisiä kiskomalla liian suuria maksuja ja samalla hän oli vieraan miehitysvallan palveluksessa. Nykymaailmassa häntä voisi verrata mieheen, joka on syyllistynyt sekä maanpetokseen että lahjusten ottamiseen.

Raamatunkohta kertoo, että mahdottomassakin tilanteessa oleva ihminen voi saada Sakkeuksen tavoin anteeksi Jumalta.

Keskustelukysymykset:

- Mainitse ihmisiä, jotka tuntuvat niin pahoilta, että on vaikea ajatella Jumalan antavan anteeksi heille.
- Mikä voisi olla Sakkeuksen nykyaikainen vastine?
- Oletko koskaan ollut tilanteessa, jossa jotakin toista on kiusattu ja sinun olisi tehnyt mieli auttaa häntä, mutta sosiaalinen paine on estänyt sinua toimimasta?
- Miten auttaisit jotakuta jota on kiusattu jaksamaan?
- Yleensä veronkerääjät eivät tuohon aikaan halunneet olla missään tekemissä uskovaisten kanssa ja päinvastoin. Miettikää eri syitä, miksi Sakkeus tahtoi ehdottomasti nähdä Jeesuksen?
- Metsäviikunapuu voi kasvaa suureksi kuin tammi. Mitä luulet, toivoiko Sakkeus tulevansa nähdyksi puussa vai toivoiko hän, ettei kukaan näkisi häntä siellä?
- Tämä oli Jeesuksen ensivisiitti Jerikoon. Mitä Sakkeus mahtoi ajatella, kun kuuli yhtäkkiä nimensä Jeesuksen suusta?
- Miten Sakkeus olisi ehkä reagoinut, jos Jeesus olisikin sanonut hänelle puun alta: "Jos muutat epärehellisen elämäntapasi, niin sitten tulen luoksesi kylään"?
- Miten sinä reagoisit, jos joku sanoisi sinulle: "Jos muutut ensin hyväksi ihmiseksi, niin sitten tahdon olla ystäväsi"?
- Miksi ihmistä ei muuta se, että häntä käsketään muuttumaan?
- Kuvittele, miltä tuntuisi antaa yhtenä päivänä pois yli puolet säästöistään ja omaisuudestaan. Millainen sen asian pitäisi olla, jonka tähden suostuisit tuollaiseen leikkaukseen?
- Miksi ihmiset auttavat köyhiä vastahakoisesti, vaikka auttamiseen olisi hyvät mahdollisuudet?

TEHTÄVÄ:

A: Tehkää keikkajuliste Jeesuksesta. Julisteesta tulee löytyä seuraavat asiat:

Bändin/artistin nimi ja ketä siihen kuuluu

Musiikkityyli eli genre

Missä keikka on

TAI

B: Pohtikaa seuraavia kysymyksiä

- Mikä kiire Jeesuksella oli tuossa tilanteessa?
- Luuletteko, että Sakkeus tunsu itsensä noloksi laskeutuessaan puusta kaikkien nähden? Miksi, miksi ei ?
- Mikä muutti yhtäkkiä Sakkeuksen sydämen?
- Mitä jakeen 7 jerikolaiset ehkä ajattelivat, kun verojohtaja rakennutti kaupunkiin vanhainkodin puolella omaisuudestaan, ja sen jälkeen kierteli kaikkien ovilla maksamassa verovilppinsä nelinkertaisesti takaisin?
- Abraham on juutalaisten esi-isä ja kristittyjen uskon isä. Mitä Jeesus tarkoitti sillä, että Sakkeus on Abrahamin poika?
- Milloin Sakkeus ymmärsi, että Jeesus oli Jumalan poika, mainitkaa jae?
- Mitä Sakkeus ehkä ajatteli kuullessaan viikon päästä Jeesuksen kuolleen ristillä? Entä mitä hän ajatteli kuullessaan ylösnousemuksesta?

Rukous:

Kiitos Jeeus, että olemme sinulle kaikki yhtä arvokkaita. Kiitos, että kohtaat meidät kaikki juuri sellaisena kuin me olemme. Opeta meitä hyväksymään toinen toisemme sellaisenaan ja opeta meitä kohtaamaan toinen toisemme. Aamen.

5 LAUPIAS SAMARIALAINEN

Virittävä keskustelu:

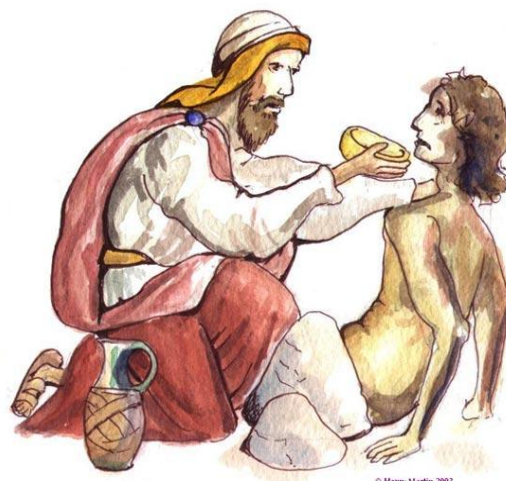
- Millaista elämä olisi ilman sääntöjä?
- Millaisissa tilanteissa on helppo tietää, mikä on oikein?
- Miettikää tilanteita, joissa ei ole helppo tietää, mikä on oikein

Lukekaa Luuk. 10:25-37

Taustatietoa:

Jerusalem ja Jerikon välinen vuoristotie oli noin 30 km pitkä. Se oli vaarallinen maantierosvojen takia. Leeviläinen tarkoittaa temppelin talonmiestä. Tuohon aikaan juutalaiset halveksivat keskellään asuvia samarialaisia samalla tavalla kuin jotkut suomalaiset saattavat halveksia Suomessa asuvia ulkomaalaisia. Vertausta on helpompi ymmärtää, jos ajattelemme, että kaikki muut vertauksen henkilöt ovat suomalaisia, paitsi samarialainen – että hän on Suomessa asuva ulkomaalainen, jonka perään on monta kertaa huudeltu ilkeyksiä.

Ihmisen on helppo rakastaa ihmisiä jotka hymyilevät ja kohtelevat sinua hyvin. On helppo rakastaa ihmisiä, jotka ovat kärsivällisiä, kannustavia ja ystävällisiä. Onkin ihan eri juttu yrittää välittää ihmisestä, joka on töykeä ja vahingoniloinen. Jeesus kuitenkin rakastaa lähimmäistä ja jokainen on lähimmäinen. Omin voimin ei rakastamisesta tulisi mitään, vaan yrittämisemme jäisi säälimisien tasolle. Onneksi Jumalalla on tarjota yllin kyllin rakkautta, jota Hän on käskennyt jakaa eteenpäin.

Keskustelukysymykset (kaikkia kysymyksiä ei tarvitse ehtiä käydä läpi, katso että jää aikaa tehtävän tekoon):

- Tämän tekstin mukaan kuka on meidän lähimmäisemme?
- Mitä Jeesus sanoi lähimmäisen rakastamisesta?

- Mitä eroa on säälimisellä ja rakastamisella/välittämällä?
- Miksi joidenkin ihmisten rakastaminen on vaikeaa?
- Missä tilanteissa se on vaikeaa?
- Vaikuttaako ihmisen kansalaisuus asiaan?
- Voiko ihminen olla onnellinen, jos hän elää vain itselleen eikä ajattele maailman kärsiviä?
- Kuinka usein sinä käytät omia rahojasi esim. kaverin auttamiseen?
  - Jeesus kertoo vertauksen miehestä, jonka rosvot hakkasivat puolikuoliaaksi. Kuvitelkaa, millaisia ajatuksia risteili miehen päässä hänen maatessaan hakattuna tien poskessa (30)?
- Mitkä eri asiat tekivät mukiloidun miehen auttamisen vaikeaksi ja vaaralliseksi?
- Pappi ja leeviläinen olivat matkalla temppeliin suorittamaan uskonnollisia velvollisuuksiaan. Mitä nämä miehet olisivat tehneet, jos ojassa olisikin maannut heidän oma poikansa?
- Mieti mahdollisimman monta syytä siihen, miksi nuo kaksi uskovaista eivät suostuneet auttamaan tuntematonta miestä (j.31-32).
- Miten sinä itse olisit tuossa tilanteessa menetellyt?
- Oletko koskaan auttanut tuntematonta ihmistä? Millä tavoin?
- Miten pappi ja leeviläinen tulkitsivat rakkauden käskyä, jota heille oli opetettu pienestä pitäen, ks. jae 27?
- Kaksi denaaria oli kahden päivän palkka eli noin 150 euroa. Sillä summalla voitiin tuohon aikaan asua majatalossa pari kuukautta. Miettikää, mikä sai samarialaisen antamaan noin suuren summan rahaa tuiki tuntemattoman miehen hoitamiseen?
- Miten samarialainen varmisti, että mukiloitu juutalainen tulisi jatkossakin kunnolla hoidetuksi?
- Miettikää, ketä ovat ne lähimmäiset, joita teidän pitäisi auttaa lähellä ja kaukana?
- Mitä yhteistä on Jeesuksella ja vertauksen samarialaisella? Entä mitä yhteistä on Jeesuksella ja mukiloidulla juutalaisella?

TEHTÄVÄ:

A: Tehkää lyhyt näytelmä, jonka teema on rakkauden kaksoiskäsky tänä päivänä. Miettikää alla olevia tilanteita, joissa pitää kohdata toinen ihminen. Valitkaa yksi tilanne ja tehkää siitä näytelmä. Sopikaa ohjaajan kanssa missä ja milloin se esitetään.

TAI

B: Lukekaa alla olevat tilanteet, ja keskustelkaa miten toimisitte kussakin tilanteessa.

- 1) Riekaleisissa vaatteissa ja viinalta haiseva ihminen yrittää pyytää apua, mutta kaikki välttelevät häntä. Mikä on tilanne ja kuinka toimit siinä?
- 2) Koulukiusaaminen on jatkunut jo pitkään. Tyttöä syrjivät kaikki, häntä ei oteta mukaan mihinkään. Hän kokee, ettei ole minkään arvoinen. "Ei kukaan voi minua rakastaa". Miten te voitte tukea tyttöä?
- 3) Poika lintsaa jatkuvasti koulusta ja numerot ovat huonoja. Hän ei välitä koulusta tai tulevaisuudesta yhtään. Mikä neuvoksi?
- 4) Näette ystävänne itkemässä puiston penkillä. Hänen tyttö-/poikaystävä on juuri jättänyt hänet. Miten autatte?
- 5) Muutama poika kiusaa romanikerjäläistä. Mitä teet jotta tilanne menisi ohi? Kuinka huomioitte kerjäläisen?

Rukous:

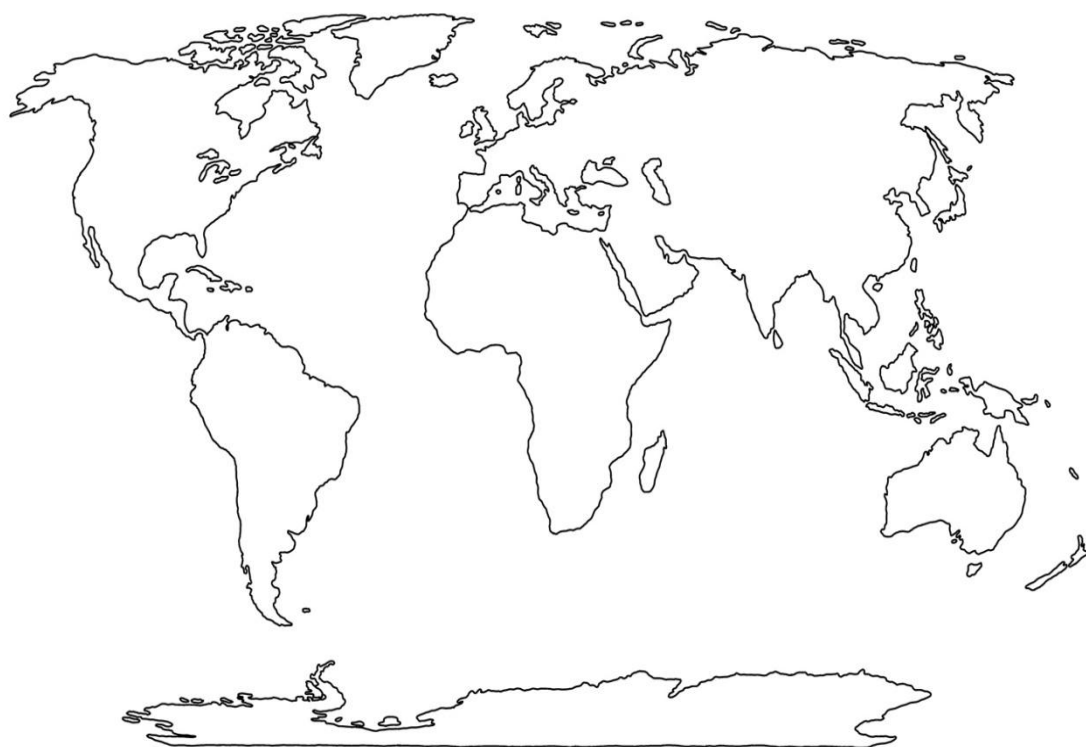
Taivaallinen Isä, pyhä Jumala. Näet, että välillä on niin vaikea rakastaa. Anna anteeksi, että liias usein toimimme eri tavalla kuin tiedämme oikeaksi. Raamatussa kerrotaan, että sinä olet rakkaus. Anna elämäämme sitä rakkautta, mitä vain sinulta voi saada ja opeta meitä rakastamaan lähimmäisiämme. Jeesuksen nimessä, aamen.

6 JUMALA

Virittävä tehtävä: IHMISARVO HARJOITE

Maailmankartta moniste:

1. Osoittakaa sormella maata, johon matkustaisitte juuri nyt, jos saisitte viikon loman. Miksi menisitte juuri sinne?
2. Osoittakaa maata, missä on mielestänne pahimmat ihmisoikeusrikkomukset tällä hetkellä. Mitä tiedätte niistä ja miltä ne tuntuvat?
3. Osoittakaa maata, jossa on mielestänne pahimmat ihmisoikeusrikkomukset lapsia tai nuoria kohtaan tällä hetkellä. Miltä ne tuntuvat?
4. Osoittakaa maata, jossa ihmiset mielestänne parhaiten kohtelevat toisiaan ihmisinä eikä roolien kautta. Keskustelkaa, miksi näette asian tällä tavalla.
5. Osoittakaa maata, jossa mielestänne parhaiten kohdellaan lapsia ja nuoria arvokkaina ihmisinä. Kertokaa, miksi näette asian tällä tavalla.

- Mitä opitte ihmisarvosta ja sen kunnioittamisesta maailmassa?
- Mitä oivalluksia teitte ihmisarvosta?

Lukekaa Luuk. 15:11–24.

Taustaa:

Vertaus tuhlaajapoja on yksi Jeesuksen tunnetuimpia vertauksia. 10 käskyistä neljäs on ”kunnioita isääsi ja äitiäsi” ja Vanhassa Testamentissa Sananlaskujen kirjassa varoitetaan holtittomasta elämästä ja kehoitetaan kunnioittamaan vanhempia.

Se että poika pyysi isältään osuuttaan omaisuudesta oli suuri loukkaus isää kohtaan. Käytännössä poika pyysi ennakkoon perintöään, aivan kuin isä olisi jo kuollut. Poika lähti rahojen kanssa maailmalle huvittelemaan. Kaikki ei mennyt hyvin ja pian hän oli rahaton keskellä nälän hätää. Vieraassa maassa hän ei saanut edes sikojen ruokaa.

Keskustelu:

- Mikä oli tuhlaajapojan arvo sikojen omistajan silmissä?
- Mitä tuhlaajapoika on ajatellut silloin, kun rahat loppuivat?
- Mitä hän ajatteli kun ei saanut ruokaa?
- Uskalsikohan hän heti mennä takaisin isänsä luo? Pelottikohan häntä?
- Jos sinä olisit pojan isä, mitä ajattelisit pojasta?
- Mikä oli pojan arvo isän silmissä?

Kaikesta huolimatta isä otti poikansa riemuiten vastaan ja laittoi heti juhlat pystyyn.

- Yllätytkö reaktiosta?
- Mitä luulet tämän tarinan vertauskuvan olevan? Ketä tarkoitetaan isällä? Ketä pojalla? Mitä juhlilla tarkoitetaan?
- Mikä on ihmisten arvo Jumalan silmissä?
- Millaiset arvot voisi olla taivaassa?

Jeesus opetti, että Jumala on taivaallinen isä, joka ymmärtää ihmisten tarpeet ja jonka puoleen ihminen voi hädässä kääntyä. Jokainen ihminen on tuhlaajapojan asemassa: kaikki me olemme syntisiä jo syntyessämme ja kuvittelemme pärjäävämmme yksin.

Vertauksella Jeesus haluaa osoittaa, että Jumala ei arvota meitä ihmisten mittapuiden mukaan. Jumala on hyvä taivaallinen isä, joka rakastaa ihmistä ja hyväksyy heidät sellaisina kuin he ovat ja jokainen on arvokas.

TEHTÄVÄ:

Kirjoittakaa jokainen Whatsupp viesti tms. tuhlaajapojalle, joka on lähtenyt vieraaseen maahan. Kaikki viestit luetaan ääneen.

Rukous:

Taivaallinen Isä, kiitos että saamme asua Suomessa. Auta meitä näkemään apua tarvitsevat ihmiset lähellämme. Opetä meitä olemaan oikeudenmukaisia ja välittäviä. Auta meitä tekemään tästä maailmasta edes hieman parempi paikka. Aamen.

7 KIUSAUKSIA

Virittävä tehtävä:

Kerro, että aiheena on "kiusaukset". Pyydä ryhmäläisiäsi kirjoittamaan viisi sanaa, jotka tulevat ensimmäisenä mieleen aiheesta. Seuraavaksi vertailkaa ryhmässä, mitä sanoja kukakin on kirjoittanut ja valitkaa kaikista sanoista viisi.

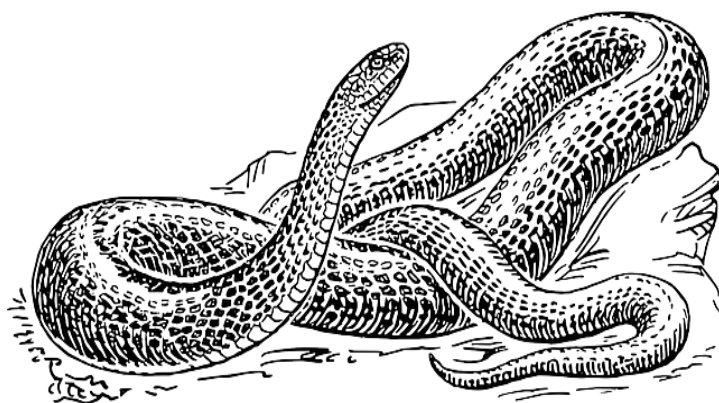

Pohjustus: Jeesus oli noin 30 vuotias aloittaessaan julkisen opetustoimintansa. Opetustoimintansa alkuun asti Jeesus eli oletettavasti aivan tavallista juutalaisen nuoren miehen elämää ja harjoitti isänsä Joosefin ammattia eli oli kirvesmies. Jeesuksen julkisen toiminnan katsotaan alkavaksi varsinaisesti Johannes Kastajan kastettua Jeesuksen Jordania-joessa. Johanneksen kasteen jälkeen Jeesus valmistautui tulevaan tehtäväänsä paastoamalla 40 päivää yksin autiomaassa kastepaikan lähistöllä.

Lukekaa yhdessä: Luuk. 4:1-13.

Kiusaaminen ei tässä yhteydessä kiusaaminen tarkoita samaa kuin esim. koulukiusaaminen, johon liittyy henkistä ja joskus fyysistäkin pahoinpitelyä. Paholaisen suorittama kiusaaminen oli uhkailua ja koettelemista, jonka perusteella selvisi, kuinka vahva Jeesus lopulta on.

Paholainen on Raamatun mukaan persoona, joka pyrkii saamaan ihmisen sydämessä Jumalan aseman. Hän yrittää kaikin voimin vastustaa Jumalan työtä. Paholainen houkuttelee ihmisiä tekemään syntiä ja kääntämään selkäänsä Jumalalle. Jeesus on ainoa, joka voitti kaikki Paholaisen kiusaukset. Jeesukseen turvautumalla ihminenkin voi vastustaa pahaa.

Erämaassa esitetyt kolme kiusausta olivat niitä samoja peruskiusauksia, joiden kanssa mekin taistelemme päivittäin. Ne oli tosin naamioitu ja räätälöity Jeesuksen tilanteeseen sopivaan muotoon. Pohjimmiltaan niissä kuitenkin vedottiin ihmisen tarpeisiin, haluihin, turhamaisuuteen ja oman arvon korottamiseen.

Keskustelu:

- Onko sinusta tuntunut joskus, että sinua houkutellaan tekemään jotain, mikä on väärin? Kerro.
- Millaisia asioita sinä kaipaisit ensimmäisenä, jos olisit paastonnut yksin autiomaassa yli kuukauden ajan?
- Miksi luulet Jeesuksen paastoneen?
- Miksi Paholainen kiusasi Jeesusta juuri, kun paasto oli loppumassa?
- Mikä Paholaisen Jeesukselle asettamista houkutuksista olisi sinulle vaikein torjua: ruoka, valta vai rikkaudet? Miksi?
- Mitä olisi tapahtunut, jos Jeesus olisi langennut kiusauksiin?
- Millä tavalla Jeesus voitti Paholaisen kiusaukset?
- Miten Jeesus vastasi hänelle asetettuihin tarjouksiin?
- Mitä Jeesuksen vastauksista voitaisiin päätellä?

- Kuvittele, että viettäisit puolitoista kuukautta autiomaassa mitään syömättä, ketään tapaamatta. Mikä olisi sinulle ehkä kaikkein vaikeinta tuollaisessa tilanteessa?
- Onko sinulla jotain asioita, jotka ovat oman elämäsi kiusauksia? (esim. liika puhelimen käyttö, some, herkut jne.)
- Vertaa omia kiusauksiasi Jeesuksen kiusauksiin. Mikä ero niiden välillä on?
- Missä muodossa toinen kiusaus tulee itse kunkin meidän elämäämme?
- Mitä hyvää maailmalle olisi ehkä väliaikaisesti koitunut siitä, jos Jeesus olisi tehnyt, kuten Paholainen häntä käski?

TEHTÄVÄ: Päiväkirja

Muistelkaa juuri käsiteltyä raamatunkohtaa. Pyydä ryhmäläisiä samaistumaan johonkin raamatunkohdassa esiintyneeseen henkilöön.

Raamatunkohta luetaan uudestaan rauhalliseen tahtiin ääneen.

Kirjoitetaan raamatunkohdassa esiintyneenä henkilönä muutama lause päiväkirjaan tapahtumapäivän iltana: Miltä tapahtumat näyttivät/tuntuivat omasta näkökulmasta?

Halukkaat voivat lukea tekstinsä ääneen.

Rukous:

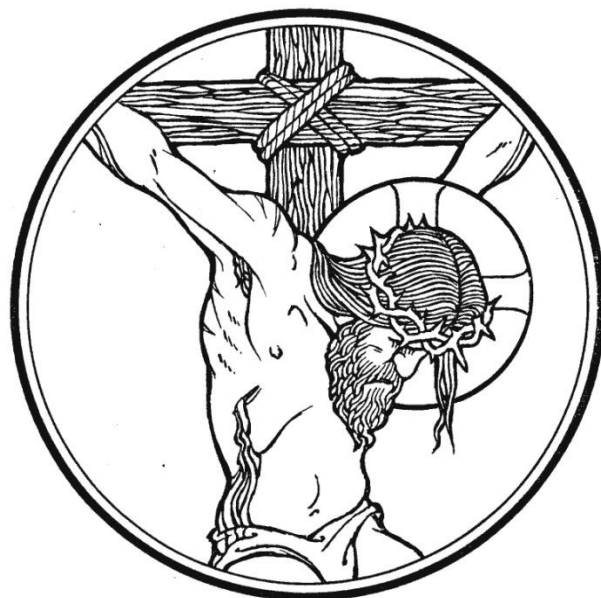
Taivaallinen Isä, kiitos että olet antanut meille niin paljon. Kiitos tästä leiris-tä. hyvästä ruoasta ja seurasta. Varjele meitä kiusauksilta ja opeta meitä arvostamaan sitä mitä meillä on. Älä anna meidän tulla ylpeiksi tai turha-maisiksi vaan opeta meille nöyryyttä ja kiitollisuutta. Aamen.

8 MIKSI MAAILMASSA ON KÄRSIMYSTÄ?

Pohjustus: Me saamme uskoa Jumalan läsnäoloon elämän kaikessa rikkaudessa ja monimuotoisuudessa, myös vaikeuksien ja kärsimyksen keskellä. Usein tulee vastaan kuitenkin kysymys, miksi Jumala antaa tapahtua niin paljon pahaa? Miksi maailmassa on kärsimystä? Raamatusta tästä on esimerkkinä muun muassa **Jobin kirja**.

Lukekaa yhdessä **Job. 1:1-22**

Pohdintaa: Job käytännössä menetti kaiken: omaisuutensa, perheensä, terveytensä. Siltikään Job ei missään vaiheessa kääntynyt Jumalaa vastaan tai lakannut uskomasta häneen, vaikka kärsi paljon. Koko ajan hän luotti sydämessään Jumalaan. Mitä ajatuksia tämä herättää?

Pohtikaa yhdessä (näihin ei ole ns. oikeita vastauksia, antakaa ajatuksen virrata!):

- Jos Jumala on kaikkivaltias ja hyvä, miksi maailmassa on kärsimystä?
- Jos Jumala on hyvä, miksi hän ei yksinkertaisesti lopeta kärsimystä ja miksi maailmassa pitää olla mitään pahaa?
- Kaikkina aikoina on pyritty osoittamaan, että Jumala on kaikesta maailman kärsimyksestä huolimatta hyvä ja oikeudenmukainen. Kun pohditaan, miksi Jumala ei lopeta kärsimyksiä, on kysyttävä, mikä aiheuttaa kärsimyksen?
- Miksi maailmassa on sotia?
- Miksi Jumala ei poista pahaa?

Raamatun mukaan Jumala on sekä kaikkivaltias että hyvä. Hän siis voisi poistaa pahan, jos tahtois. Jostain syystä hän ei sitä tee, ja on ajateltava että pahakin palvelee Jumalan hyviä suunnitelmia.

Kristillisen opin mukaan paha on persoonallinen voima, mutta nykyään siitä

puhutaan yleensä varsin varovaisesti. Yksi selitys on, että kärsimys on seurausta ihmisen teoista. Vain ihminen voi omalla toiminnallaan pelastautua kärsimyksestä. Kärsimyksen ongelmaan ei ole yksiselitteistä ratkaisua. Raamatun sanoma on Jobin kirjan mukaan selkeä, Jumala ei hylkää kärsivää ihmistä!

Vanha testamentti puhuu Jumalan palvelijasta, joka tulee kärsimään. **Jesajan kirjasta 53:1-8** on näistä ennustuksista tunnetuin (lukekaa kohta yhdessä).

- Kenestä luvussa puhutaan?
- Minkälainen henkilö on kyseessä?
- Mistä tulevasta tapahtumasta tämä on profetia eli ennuste?

Jeesus siis tiesi, että häntä odottaa risti, kärsimys ja tuskallinen kuolema. Vähitellen hän kertoi tästä myös opetuslapsilleen. Jesajan profetoi Jeesuksen kuoleman jo satoja vuosia ennen Jeesuksen syntymää.

Luuk. 23:32-47. Muistelkaa mitä tunnilla kerrottiin Jeesuksen tuomitsemisesta ja ristiinnaulitsemisesta. Mitä ajatuksia tapahtumat herättää?

Sitä osaa evankeliumikirjoissa, joka kertoo Jeesuksen vangitsemisesta, oikeudenkäynnistä, tuomiosta, ristiinnaulitsemisesta ja kuolemasta, kutsutaan kärsimyshistoriaksi. Se on evankeliumikirjojen yksityiskohtaisemmin kuvattu jakso. Kuvaus Jeesuksen kärsimisestä oli ensimmäisille kristityille rakas ja tärkeä ja siksi se kerrottiin tarkasti. Uskomme, että evankeliumeissa kerrotut tapahtumat ovat historiaa; evankelistat kuvaavat todella tapahtuneita tapahtumia. Siksi puhumme kärsimyshistoriasta ja sana historia muistuttaa: emme ole nyt tekemisissä sadun tai opettavaisen tarinan kanssa. Jeesukselle todella tapahtui se, mitä evankelistat kertovat.

Rukous:

Taivaallinen Isä, sinä näet, että maailma on täynnä kärsimystä ja pahuutta. Älä anna meidän milloinkaan vajota liian syvälle epätoivoon vaan anna meille uskoa ja toivoa. Sinä näet kipumme ja pelkomme ja tunnet meidän heikkoudet. Älä anna pelon käydä liian suureksi, vaan vahvista ja rohkaise meitä. Aamen.

YSTÄVÄKIRJA

KUVA

Nimeni on

Ikäni

Perheeseeni kuuluu

Asuinpaikkani

Luonteeni on

Pidän eniten

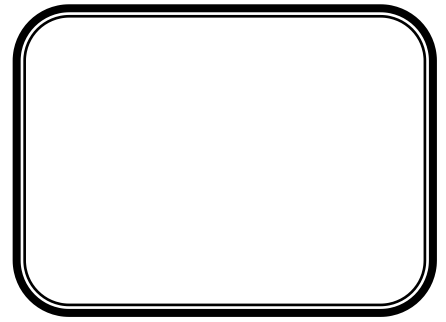
Vihaan eniten

Harrastan

Minusta tulee isona

Paras muistoni on

Haluaisin tavata

KATKAISTU RAAMATUNKOHTA

Jeesus parantaa sairaita

17 Jeesus laskeutui vuorelta yhdessä heidän kanssaan ja pysähtyi tasaiselle paikalle. Siellä oli suuri joukko hänen opetuslapsiaan ja paljon kansaa kaikkialta Juudeasta, Jerusalemissa ja rannikolta Tyroksen ja Sidonin seudulta.

18 Kaikki he olivat tulleet kuulemaan Jeesusta ja hakemaan parannusta tauteihinsa. Myös saastaisten henkien vaivaamat tulivat terveiksi.

19 Jokainen yritti väentungoksessa päästä koskettamaan häntä, sillä

LIITE 2: ISOSTEN RYHMÄHAASTATTELUN KYSYMYKSET

Kysyn kysymykset 1-6 kaikilta yhteisesti. Kysymyksiin 6 ja 7 pyydän vastaukset myös paperille, jotta saisin sellaisiakin vastauksia, joita nuoret eivät halua ääneen vastata koko ryhmän edessä.

Kysymysten avulla aion kartoittaa isosten käsityksiä ja ajatuksia Raamiksista ja heitä kiinnostavista aiheista.

1. Mitä sinulle tulee mieleen sanasta Raamis?
2. Millainen on sinun mielestäsi hyvä Raamis?
3. Mitä Raamikseen kuuluu ja mitä ei?
4. Mitä aiheita/teemoja Raamiksessa kuuluisi sinun mielestä käydä?
5. Millä tavalla aiheita pitäisi käsitellä Raamiksessa (keskustelu, leikki, kirjoittaminen, piirtäminen yms)?
6. Muistele onnistunutta Raamista rippileiriläisenä tai isosena. Mikä teki siitä hyvän? Jos ei tule mieleen tiettyä kertaa, niin miksi luulet että näin on?
7. (Vastaus myös paperille) Mitä haluaisit tietää kristinuskosta ja/tai Raamitusta?
8. (Vastaus myös paperille) Jos saisit kysyä suoraan Jeesukselta ihan mitä haluat, mitä kysyisit?

LIITE 3: RAAMISMATERIAALIN TESTAUS

Kysymyksiä isosille (päivittäin kysyttäviä):

Mitä opit tänään raamiksessa?

Mikä oli raamiksen paras hetki?

Miten ryhmäsi toimi tänään?

Mikä materiaalissa oli tänään hyvää? Olisitko tehnyt jotain eri tavalla?

Oliko materiaalissa jotain liikaa tai liian vähän?

Kysymyksiä työntekijältä (leirin lopussa):

Mitä mieltä oli raamis materiaalista kokonaisuudessa?

Onko jotain yksittäisiä huomioita?

Muuta palautetta?

Kiitos kun otit materiaalin testaukseen!